

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 13ος, ΦΥΛΛΟ 50ο, ΙΟΥΛΙΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008, ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ, ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Σεπτέμβριος
ο τρυγομήνας

Ο ΜΗΝΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΙΤΟ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΒΟΛΑΣ ΑΡΟΣΙΣ ΤΟΥ

Οκτώβριος
ο πρωτοβροχάρης

Ο ΜΗΝΑΣ ΜΕ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΘΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΙΔΗΜΗΤΡΙΑΤΙΚΩΝ

Νοέμβριος
ο τρυπότηγανάς

Ο ΜΗΝΑΣ ΤΟΥ ΑΙΟΜΑΖΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΟΙΧΟΡΑΣ

Φθινόπωρο 2008

Ευλογραφίες του Σπύρου Βασιλείου (1903-1985) με φθινοπωρινές αγροτικές δραστηριότητες, από το βιβλίο του αείμνηστον Μιχάλη Γρηγοράκη, «Κρητικά Λαογραφικά για τους μήνες». Έκδοση Χανιώτικα Νέα, Χανιά, Απρίλιος 2002.

Γιορτή Κλήδονα στους Αρμένους

Στην πλατεία των Αρμένων πραγματοποιήθηκε φέτος, στις 24 Ιουνίου 2008 το βράδυ, αναβίωση του έθιμου του Κλήδονα από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αρμένων.

Περισσότερα για τις καλοκαιρινές εκδηλώσεις στους Αρμένους στις σελίδες 8 και 9

Βραδιά μνήμης στους Αρμένους για τον Καλλίνικο Κριτουβουλίδη

Βραδιά μνήμης αφιερωμένη στον αγωνιστή Καλλίνικο Κριτουβουλίδη πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 8 Αυγούστου 2008 στο χωριό μας, στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας της Κοίμησης της Θεοτόκου όπου βρίσκεται και το μνημείο του Καλλίνικου Κριτουβουλίδη. Ο Κυριακός Καλλίνικος Κριτουβουλίδης (1792 - 1868) υπήρξε μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της Κρήτης του περασμένου αιώνα μέλος της Φιλικής Εταιρείας, κορφαίος ηγέτης της Επανάστασης, λόγιος και ιστορικός. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν ο βουλευτής Χανίων Χρήστος Μαροκογιαννάκης, ο βουλευτής Χανίων Μανούσος Βολουδάκης, ο πρώην βουλευτής Σήφης Μιχελογιάννης, οι δήμαρχοι Φρε και Κρουνερίδας κ. Γιαννούλης και Μαρχάκης, εκπρόσωποι της εκκλησίας και αρκετός κόσμος. περισσότερα στις σελίδες 10-13

Εκδρομή στη Σούγια

ΜΙΑ ΠΟΛΥ ΩΡΑΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ πραγματοποιήσαν οι δύο σύλλογοι του χωριού μας τη Δευτέρα 11 Αυγούστου με σημείο προορισμού την Σούγια. περισσότερα στη σελίδα 7

κοινωνικά

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η **Κούλα Καλλιβρετάκη** σύζυγος του Γιάννη Αντισάκη γέννησε στις 2 Σεπτεμβρίου 2008 κοριτσάκι. Να τους ζήσει.

ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ

Στις 4 Μαΐου 2008, στον Ιερό Ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στη Βάρκιζα, βαφτίστηκε ο γιος του **Γιάννη Φελέκη** και της **Νατάσας Λυκάκη**, και ονομάστηκε Χαράλαμπος. Νονά ήταν η Μαρία Λυκάκη. Ο νεοφώτιστος είναι εγγονός του Σταύρου και της Ελένης Λυκάκη.

Στους γονείς, παππούδες και γιαγιάδες ευχόμαστε να τους ζήσουν.

ΓΑΜΟΙ

Το Σάββατο 16 Αυγούστου 2008 στον Ιερό Ναό της Γέννησης της Θεοτόκου στ' Ασκύφου έγινε ο γάμος του **Στρατή Τσιτσιρίδη** και της **Αντωνίας Ιωάννου**. Κομπάροι ήταν ο Μανούσος Στρατή Τσιτσιρίδης και η Κατερίνα Ιωάννη Τσιτσιρίδου.

Το Σάββατο 23 Αυγούστου 2008 στον Ιερό Ναό Προφήτη Ηλία Ακρωτηρίου έγινε ο γάμος του **Νίκου Πατηνωτάκη** και της **Κωνσταντίνης Καρτερράκη**. Κομπάροι ήταν ο Γιάννης Βαρουτσάκης και η Ελένη Αγγελάκη. Ο Νίκος είναι γιος του Σταύρου και της Ευαγγελίας Πατηνωτάκη.

Ευχόμαστε στα ζευγάρια να ζήσουν ευτυχισμένοι και να είναι χαρούμενοι σε όλη τους ζωή, όπως έλαμπαν την ημέρα του γάμου τους.

ΠΗΡΑΝ ΤΟ ΠΤΥΧΙΟ ΤΟΥΣ

Η **Μαρία Ψωμά** του Γιώργου Ψωμά και της Διαμάντας Πατηνωτάκη, πήρε το πτυχίο της από το Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο.

Η **Πατηνωτάκη Εμμανουέλα** κόρη του Γιάννη Πατηνωτάκη και της Μαρίας πήρε το πτυχίο της με Άριστα από το τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η «Ε» εύχεται σε όλους να έχουν πάντα επιτυχίες στη ζωή τους.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Στην αγαπημένη μου εγγονή **Μαρία Ψωμά**, που πήρε το πτυχίο της από το Παιδαγωγικό τμήμα του Πανεπιστημίου Κρήτης, θερμά συγχαρητήρια και της εύχομαι καλή σταδιοδρομία.

Η γιαγιά Σοφία Πατηνωτάκη

Στον αγαπημένο μας εγγονό **Γιώργο Χατζηκυριάκο** που πέτυχε στο τμήμα Διοίκησης Μονάδων Υγείας του ΤΕΙ Αθήνας, συγχαρητήρια και ευχόμαστε καλή πρόοδο.

Ο παππούς και η γιαγιά
Μανώλης και Μαρίνα Χατζηκυριάκου

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων

«Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»

Εκδίδεται με τη συνεργασία του Δημοτικού Διαμερισματος Αρμενίων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Συντακτική Επιτροπή

Βασσάλου Κική, Κουρομηχελάκης Βασίλης, Μπουρνάζος Χαράλαμπος,
Τερεζάκη Σοφία του Μιχαήλ, Τερεζάκη Ειρήνη του Βασιλείου,
Τσακιράκης Γιάννης, Τσιτσιρίδου Ελένη

Εκδότης-Διευθυντής

Γιάννης Σ. Τσακιράκης

Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος

Τηλ. 210-99.16.613, Fax: 210-99.57.582

Email: itsakir@otenet.gr, • ISSN 1109-3056

Διά + κόπτο = διακόπτο => ΔΙΑΚΟΠΕΣ

ΤΡΕΧΑΤΕ! Φτωχοί κ' αλλόφρονες Έφτασε! Ο ανυπέβλητος μήνας ο Αύγουστος. Επί τέλους για λίγο η παλιό-Αθήνα θα γίνει παρελθόν. Τα νέφη θα εξαφανισθούν, τατσιμεντένια κτήρια θα φύγουν από μπροστά μας, η δουλειά θα, τραλαλά πάει κι αυτή, το άγχος - αχ αυτό το άγχος - που αν είχαμε τσουβάλια να το βάλουμε θα γεμίζαμε τόνους από δαύτο. Αλλά κ' ο τροχαίος μας συνωστισμός με τις ελληνικές του μούντζες, (παγκόσμιο φαινόμενο μάλλον) τα βρισίδια μας στις στάσεις, στις ουρές, κ.τ.λ. πάνε όλα αυτά κι άλλα πολλά. Για λίγο θα ζήσουμε βρε παιδί μου σαν άνθρωποι. Το ξεχασμένο, το καταφρονεμένο μας χωριό θα βάλει τα καλά του να υποδεχτεί τους σπουδαίους του επισκέπτες. Με ανοιχτές αγκάλες, σαν μια μάνα που πάντα καταδέχεται ολοστόλιστη, με τις πρσιανάδες της, τους κάμπους, τα νερά της, (όχι τα εμφιαλωμένα ε, τα άλλα τα γάργαρα τα φυσικά). Αντά που κατεβαίνουν από τα βουνά και γίνονται πηγούλες στο χωριό και βγάζουνε και μουμπουλήθρες και που μες το κατακαλόκαιρο αυτά είναι κρύα-κρύα και δροσάτα. ΘΥΜΑΣΤΕ; Κάτι τέτοια σκάρωσε κ' η θεά - φύση στο δικό μου το χωριό. Γι αυτό κι εμείς κάτι παλιά καλοκαίρια παίρναμε το καρπουζάκι μας, το κρασάκι μας, πρωί - πρωί και το πηγαίναμε στο ποταμάκι (πολλές φορές πηγαίνοντας βρισκαμε ήδη να έχουν εμβαπτισθεί εκεί τα καλούδια του γείτονα). Τα στερεώναμε με κάτι πετρούλες μη τυχόν και τα πάρει το ρέμα και το μεσημεράκι με το στρώσιμο του τραπεζιού τα επαναφέραμε δροσάτα και λαχταριστά. Κάτω από τη γενναία σιτία του δέντρου κάναμε το τσιμπούσι μας και το φχαριστιόμασταν. Πασίχαροι λοιπόν οι πτωχοί χωριάτες της πρωτεύουσας προσπαθούμε να απομυζήσουμε κάθε στιγμή καθώς γνωρίζουμε καλά το πρόσκαιρο του πράγματος διότι σύμφωνα με τον κανόνα όλα τα ωραία κρατούν λίγο.

Τρεχάτοι στις παραλίες γιατί - ψέμα δεν είναι - που θα την ξαναβρούμε τέτοια θάλασσα, απλωνόμαστε πάνω στα θαλασσοκρέβατα, τόνοι τα αντηλιακά - μη καούμε κιόλας - και ΜΠΛΟΥΜ, πέφτουμεεεεεε. Πασάδες. Με τις βουτιές μας τους καφέδες μας, τα σάντουιτς που να 'χουν αυτό και να 'χουν και το άλλο με μασάζ κινεζικής προέλευσης διότι πονάω εδώ κι είμαι πιασμένος εκεί και που σε πονεί και που σε σφάζει και διότι ο κακός τρόπος ζωής ο μαλθακός και ο αγύμναστος έχει κι αυτός τα χρέη του. Αλλά και τα πιτσιρίκια μας που όλο το χρόνο φορτωμένα τα 'χουμε με τα δικά μας κοφίνια, άλλα και που - μη κρύβεστε - σαν και να μας βαραίνουν τώρα τα τρέχουμε με τα γουβαδάκια τους κι αυτά, τα αντηλιακά τους, τους πύργους στην άμμο (κι ας είναι κακό στην άμμο να χτίζεις παλάτια). Εκεί να σκάβουμε κι εμείς με χέρια και με πόδια, με την αγωνία μπας και γίνουμε πάλι παιδιά και σωθούμε. Και περνούν οι μέρες κ' εμείς γεμίζουμε τια παραλίες οργώνουμε τις θάλασσες (μηχανοκίνητοι ή χωρίς), γεμίζουμε τα εστιατόρια, τρέχουμε στ' αξιοθέατα και τα πάντα θα κάνουμε για να το φχαριστηθούμε γιατί είπαμε κομμένες και ραμμένες είναι οι μέρες μας. Και εν τέλει τι θα 'χουμε να θυμόμαστε τις κρύες μέρες του παλιοχειμώνα; Με το κάρο (τρόπος του λέγειν) της επιστροφής θα ταξιδέψουμε για την επάνοδο μας τη νύχτα, εξαντλώντας και το τελευταίο ίχνος που απομένει.

- Κυρίες και κύριοι ... εντός ολίγων λεπτών ... προσεγγίζουμε στο λιμάνι. Σας ευχαριστούμε... Ιδού λοιπόν. Ο Πειραιάς, το λιμάνι του, το νέφος του, τα αυτοκίνητα του, που μέσα σ' αυτά είστε εσείς κι εγώ, που εγώ κι εσείς τον κάναμε έτσι αποκρουστικό που εγώ κι εσείς θα τον διατηρήσουμε έτσι που να μη μπορούμε να τον βλέπουμε. Που εγώ κι εσείς κάναμε εντέλει έτσι τη ζωή μας ώστε να μη μπορούμε να την κοιτάζουμε; Πόσα γουβαδάκια στην άμμο θα πρέπει να κουβαλήσουμε; Πόσους πύργους γονατιστοί να σκάψουμε μήπως, ίσως και κάτι ν' αλλάξουμε;

Αλλά ξέχασα θα σας ξαναδώ του χρόνον πάλι στις παραλίες, με τ' αντηλιακά και τα λοιπά άκρωσ απαραίτητα όπως και τους πύργους όλους φτιαγμένους στην άμμο.

Συν-χωριανοί και φίλοι

ΚΑΛΟ ΧΕΙΜΩΝΑ

Έλση Παυλάκη

Σφακιανός γάμος όπως τον είδε ένας ξενομερίτης

ΦΕΤΟΣ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, είχαμε την ευκαιρία με την σύζυγό μου να ζήσουμε από κοντά, αυτό που ακούγαμε χρόνια για την ιδιαιτερότητα ενός κρητικού και μάλιστα Σφακιανού γάμου!

Όλα ξεκίνησαν από την πολύ τιμητική πρόσκληση που μας έκαναν οι μελλόνυμφοι. Ο Στρατής και η Αντωνία. Από τη στιγμή της άφιξης μας άρχισε μια γλυκιά περιπέτεια που σημειωτέον διήρκεσε τρεις μέρες.

Μετά τις τοικουδιές του καλωσορίσματος, σε σπίτι αγαπητών φίλων, έφτασε το μήνυμα-πρόσκληση να πάμε στο σπίτι του αδερφού του γαμπρού, όλη η παρέα φυσικά. Μην έχοντας γνώση των εθίμων και γεμάτοι περιέργεια πήγαμε και είδαμε 7-8 συγγενείς και φίλες του γαμπρού-με την νύφη του, την φιλόξενη Ευδοξία, να έχει το γενικό «πρόσταγμα»-να ετοιμάζουν απίστευτες ποσότητες παραδοσιακών μεζέδων, για να περιποιηθούν τους καλεσμένους στον «πρόγαμο» που θα γίνονταν δυο ημέρες μετά στο σπίτι του ζευγαριού σε ορεινό χωριό των Σφακιών.Μας υποδέχθηκαν με τέτοια ζεστασιά που νοιώσαμε σαν συγγενείς και μάλιστα στενοί!

Την επόμενη μέρα, κάνοντας μια πρώτη επίσκεψη στο σπίτι των παιδιών, αντικρίσαμε έναν υπέροχο χώρο με κυρίαρχο το πέτρινο στοιχείο. Το ζευγάρι εμφανώς χαρούμενο μας υποδέχτηκε με φιλία και άρχισε να μας συστήνει σε συγγενείς και φίλους. Καθισμένοι ολόγυρα σε μακρύ τραπέζι αρχίσαμε τις τοικουδιές, καθώς φρόντιζε ο γαμπρός να μην μένει ποτήρι άδειο. Μάλλον αυτό έφταιγε που όταν έπεσε η πρώτη μπαλωθιά απλώς ξαφνιαστήκαμε, ενώ αυτό ήταν και το σύνθημα για να αρχίσει ένα φαγοπότι, με το αιοπροβείο κρέας να πρωταγωνιστεί. Όλες αυτές οι νοστιμιές, με τη συνοδεία εκπληκτικού κρασιού, παραγωγής του γαμπρού, είχαν σαν αποτέλεσμα να «δέσει» το παρεάκι και να αρχίσουν τα τραγούδια της τάβλας που μας κράτησαν στο φιλόξενο σπίτι μέχρι αργά.

Ο πρόγαμος

Η επομένη ήταν η μέρα που θα γινόταν ο πρόγαμος. Για να μην επαναλάβω τα ίδια πράγματα, θα πω μόνο πως το διαδικαστικό που αφορούσε το φαγοπότι ήταν το ίδιο, όσον αφορά τα εδέσματα και τα ποτά, με την σημείωση πως αναφερόμαστε σε πολλαπλάσιες ποσότητες δεδομένου του πενταπλάσιου τουλάχιστον αριθμού καλεσμένων.

Στο τελετουργικό μέρος τώρα, αξίζει να αναφέρουμε την παρουσία των Σφακιανών συγχωριανών του γαμπρού με τα μαύρα πουκάμισα που κατέφθαναν στην ολόφωτη αυλή του σπιτιού ο καθένας κουβαλώντας στον ώμο του ένα σφαχτό για δώρο-κανίσκι- όπως μας εξήγησαν.

Η βραδιά, κύλησε υπέροχα με ζωντανή κρητική μουσική από ταλαντούχους νέους μουσικούς, με τραγούδια από νεαρές συγγενείς του γαμπρού, και με αναρίθμητες μπαλωθιές. Εντύπωση μας προκάλεσε τα μικρά παιδιά που μάζευαν δίπλα από όσους «έπαιζαν» τις μπαλωθιές, τους άλυκτες!

Και βέβαια δεν γίνεται να μην αναφερθώ στη συγκλονιστική στιγμή, δωρικής λιτότητας και λεβεντιάς που ζήσαμε, όταν ο Μανόλης-αδερφός του γαμπρού-μαζί με τους γιούς του και άλλους συγγενείς, ντυμένοι στα μαύρα και αγκαλιασμένοι από τους ώμους, τραγουδούσαν παραδοσιακά τραγούδια από τραπέζι σε τραπέζι.

Η συνέχεια ανήκε φυσιολογικά στο ζευγάρι, που με περισσή χαρά και χάρη, χόρευαν με την ψυχή τους τοπικούς και άλλους χορούς, με την νύφη να κλέβει τις εντυπώσεις, για το κέφι της με το οποίο παράσχεσε όλο τον κόσμο στο χορό.

Και ο γάμος

Την ημέρα του γάμου ανηφορίσαμε και πάλι στα Σφακιά. Έξω από την μικρή εκκλησία, ακριβώς απέναντι από το σπίτι του ζευγαριού, ο Στρατής περιμένει την καλή του. Ο κόσμος που είχε μαζεστεί εμπόδιζε αρκετά την κυκλοφορία, ενώ όταν βγήκε η νύφη η κυκλοφορία σταμάτησε

Το ζευγάρι των νεονύμφων Αντωνία και Στρατής.

εντελώς και οι μπαλωθιές έδιναν κι έπαιρναν. Η Αντωνία, πανέμορφη και αστραφτερή, φιλάει τον αγαπημένο της και να μπαίνουν στην εκκλησία συνοδευόμενοι από τους δύο κουμπάρους τους, τον Μανούσο και την Κατερίνα. Μαζί τους και τα τρισχαριτωμένα ανιψάκια τους ντυμένα παρανυφάκια.

Κατευθείαν από το γάμο, κατηφορίσαμε για τον χώρο του γαμήλιου γλεντιού, το «Μετόχι», έναν πανέμορφο χώρο φτιαγμένο με πολύ μεράκι και κυρίως γούστο από τον κουμπάρο και ξαδελφό του γαμπρού Μανούσο.

Για την ιστορία, η στιγμή, που το νέο ζευγάρι κατέβηκε χέρι-χέρι από την κεντρική πέτρινη σκάλα, συνέπεσε με την έναρξη του φαινομένου της έκλειψης της σελήνης.

Μετά το κόψιμο της «παραδοσιακής» πλέον τούρτας και τον πρώτο χορό του ζευγαριού, μαζεύτηκαν στην πίστα οι άντρες συγγενείς για να χορέψουν ένας ένας τη νύφη.Κατόπιν και ενώ η ορχήστρα ακροβατούσε ανάμεσα σε κρητικά και συρτοκαλαματιανά, ώστε να χορέψουν και τα δύο σόγια, το σύνθημα για το χορό δόθηκε, από μια ομάδα νέων παιδιών, ενός χορευτικού συλλόγου της περιοχής.

Η βραδιά από εκείνη την ώρα και μέχρι πολύ αργά κύλησε μεπολύ χορός, χαρά και διασκέδαση!

Κλείνοντας ετούτο το σημείωμα θα'θελα να ευχηθώ και πάλι στα παιδιά με μια μαντινάδα που άκουσα:

*Όσα στους κάμπους βγαίνουνε
λουλούδια ανθισμένα
τόσα να ζήσετε και σεις
χρόνια εντυχιμένα.*

Νίκος Κατσούλας

Η ροδαρά μας

Ρόδο σου στέλνω, μάθια μου, του ρόδου κάτω χάρη,
απ'τη δικιά σου ομορφιά κι εκείνο για να πάρει.

Μαντινάδες

Άχι και να ξανάνιωνα,
σαν την ασκελετούρα,
που την κουτσοτρουλίζουνε
και πάλι βγάνει τρούλα.

Άχι και να γαέριανε,
τα νιάτα σαν και πρώτα
όπως ξαναγαέριοννε
πάνω στη γης τα χόρτα.

Άσπρο χεράκι παχουλό,
χωρίς να' χει μανίκι,
ας το 'βανα προσκέφαλο
κι ας πλέρωνα και νοίκι.

Όντε θα σ' αναστορηθώ
στα όρη που γυρίζω,
με τσ' ασπαλάθους τσι ξερούς
τα μάθια μου σφουγγίζω.

Θέ μου και μπέψε μου τήνε
μια χήρα να με θέλει
και μέλισσες πολλά πολλές,
γιατ' αγαπώ το μέλι.

Δώδεκα χήρες αγαπώ,
η μια καλλιιά 'π' την άλλη,
και μ' αποξετινάξανε,
μα λέω ντων χαλάλι.

Μαροιμίες - Γνωμικά

Γάιδαρο καλούν σε γάμο,
για νερό ή για κοντσούρια.
Γάιδαρος πάντα ο γάιδαρος,
κι ας του φορούν και σέλλα!

Γάιδαρο λαλείς, πορδές γρικάς!

Ας έχει ο γάιδαρος φωνή, για ψάλτη δεν τον
κράζουν!

Άσπρα μαλλιά τση κεφαλής, μαύρα μαντάτα
τση ψω...

Αινίγματα του Γ. Πάγκαλου:

«Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Κρήτης»

Στο γκέλι κρέμεται κι αν πέσει δε γιατρεύεται.
(ιγμιακ οι)

Κουνενίδα μαλλιάρη, πίνει νερό, δεν κατουρεί.
(ροδα ομζχορ / ομζκ)

Χιλιόκομπο, χιλιόδετο, χίλια να πεις δε
βρίσκεις. (ορσοαγ)

Καθαρογλωσσίδι

Η στρίγκλα, η μίγκλα, η μπαμποχειίλα,
η μελανοχειίλα, μίγκλα, στρίγκλα, μπαμποχειίλα

Αόγου χάριν

Τα χείλη σου 'ναι ζάχαρη,
το μάγουλό σου μήλο,
τα στήθη σου παράδεισος
και το κορμί σου κρίνο.
Να φιλονα τη ζάχαρη,
να δάγκωνα το μήλο,
Ν' άνοιγεν ο παράδεισος,
ν' αγκάλιαζα τον κρίνο

(Δημοτικό)

Αιβολές

Ο ΙΟΥΛΙΑΣ

Πριν από πολλά χρόνια στα ορεινά χωριά
Καρές, Ραμνή, Μελιδόνι και σε άλλα ακόμη, είχαν
συνηθίσει, χάρη αστειότητας, να πηγαίνουν νεαροί
να κλέβουν τον Ιούδα τη Μεγάλη Παρασκευή
το βράδυ και να τον πηγαίνουν στο δικό τους
χωριό.

Κάποια φορά οι Μελιδονιανοί κλέψανε τον
Ιούδα των Καριωτών. Τα ξημερώματα του Μεγάλου
Σαββάτου γυρίσανε πίσω τον Ιούδα και τον
τοποθέτησαν πάνω στη βρύση του χωριού και
όχι στην εκκλησία. Περνώντας ξημερώματα ο
μπάρμπα Πέτρος που πήγαινε τα ζώα του, καθώς
αντίκρισε τον Ιούδα είπε αμέσως το δίστιχο:

«Είτνα γυρεύεις ετουδά, κιανείς δε σου
σιμώνει, οι φίλοι σου κι οι συγγενείς είναι στο
Μελιδόνι».

Πολλές άλλες μαντινάδες ειπώθηκαν και
από άλλους και το μεσημεράκι πήγανε οι νέοι
του χωριού και τον μεταφέρανε στην αυλή της
εκκλησίας και τα μεσάνυχτα του Μεγάλου
Σαββάτου τον κάψανε όπως γινόταν σε όλα τα
χωριά.

(Από το βιβλίο του αξέχαστου Νικολάου Ανδρ.Μαρκάκη
«Τα παράξενα. Αθηνικές ιστορίες». Χανιά 1996, σελ. 7-8)

Της Ροδαράς τούτης τα ρόδα
τα κορφολογά 'πο τα περβόλια
Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ο Νικηφόρος Φωκάς, οι Αρμένιοι, οι Αρμένιοι και τα «Απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη.

Επειδή επανελήφθησαν, πρόσφατα, ορισμένες ανακριβείς σχετικά με τον ερχομό του Νικηφόρου Φωκά στην Κρήτη, την ονομασία του χωριού μας και τα «απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη, υπενθυμίζουμε παλιότερα δημοσιεύματά μας:

1.-Ο Νικηφόρος Φωκάς απελευθέρωσε την Κρήτη από τους Άραβες (Σαρακηνούς, απ' όπου και η τοποθεσία Σαρακηνές), το 961 και όχι το 920.

2.-Οι Αρμένιοι, αποτελούσαν επίλεκτους πολεμιστές του Νικηφόρου Φωκά αλλά και ο ίδιος ήταν αρμενικής καταγωγής.

3.-Οι Αρμένιοι. Σε όσους από τους Αρμενίους πολεμιστές του Νικηφόρου Φωκά παρέμειναν στο νησί, παρεχωρήθησαν για εγκατάστασή τους, εκλεκτές εδαφικές εκτάσεις, όπως είναι του χωριού μας, των Αρμενίων

Ρεθύμνου και Λασιθίου. Από τους Αρμενίους εποίκους μετονομάστηκε το χωριό μας, καθώς και τα άλλα χωριά Αρμένιοι.

Οι πρώτοι όμως κάτοικοι του χωριού δεν ήταν Αρμένιοι. Το χωριό και προ του 961 ήταν κατοικημένο (βλ. και παλιότερα δημοσιεύματά μας, στην «Ε»: φ.7/1997,σελ.8, φ. 8/1998, σελ.6 κλπ.)

4.-Τα «Απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη.

Η μόνη έγκυρη και πλήρης έκδοσή τους, παραμένει και σήμερα, αυτή του 1859. Και είναι αυθαίρετο να αναφέρεται –μεταξύ πλείστων άλλων ανακριβειών- ένα συνονθύλευμα Ιστορίας και μυθολογίας, η αποκαλούμενη «Ιστορία των επαναστάσεων της Κρήτης», ως τα «Απομνημονεύματα του Κριτοβουλίδη», «Ιστορία», η οποία κακοποιεί και την ιστορία και τον Κριτοβουλίδη (βλ. δημοσίευμα στο προηγούμενο φ.49/2008,σελ.10-11). Για το συμπλήρωμα αυτό, έχομε γράψει εκτενώς στο παρελθόν: βλ. «Χανιώτικα Νέα», φ. 18/6/2005 και «Ελευθερόπολις», φ.41/2006.

Χ.Μπ.

Το γραμματσάκι του γέρω Εσφαξα, γυναίκα, τσι γουρούνες τση Καούρυνας!

ΕΠΙΓ' ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΟΥ, στην Κερά να κολυμπήσω, μόνο δεν είχα μπανιερό κι εμπήκα στη θάλασσα με το σάβρακό μου το μακρύ με τα κορδόνια δεμένα στ'αστραγάλους.

Κι εγίνηκα περιέγελος τω θηλυκώ, που μισόγδυμνες με τα μικιάνια -όξω το μισό βυζί-με περιπαίχανε, μα των αγρίεψα, πώς α δε σωπάσουνε, να πάρω θέλει το μαχαίρι από το βουριάλι και θα τσι μαχαιρώσω. Εφοβηθήκανε κι εφύγανε και μ'αφήκανε μοναχό, κι άλλαξα το βρεμένο σώρουχο κι έβαλα την γκιλότα και τα στιβάνια μου. Και μοναχός ως ήμυνη σκαρφάλωσα στη ξινομουρνιά τ'αυλιδακιού τ'εκκλησιάς κι εχόρτασα ξινόμουρνο. Μόνο που πασάλειψα τα χέρια μου, που γινήκανε κατακόκκινα, σα να τα'χα βουτηγμένα σ'αίματα. Κι ως επήγα στο χωριό και μ'είδε σε τέθιο χάλι η γρα, αρχίνηξε να μπαταλαλεί :

-Είντα'ναι μωρέ τα χάλια σου; Σε ποιά χασάπικα πήγες και πασαλείφτηκες τα αίματα;

-Εσφαξα, τση λέω, και τσι δυο γουρούνες τση Καούρυνας και μονουήμισα και τον τράο τζη.

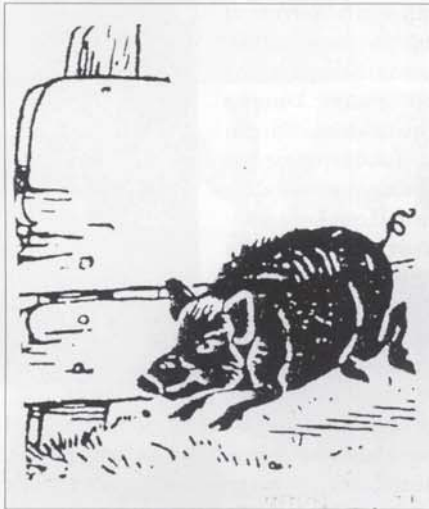
-Είντα κάνει λέει; Η κάψα μωρέ σ'έσφιξε κι ούριασε ο νους σου και μου χερκόωσες πάλι τσι ζεβζεκιές σου! Είντα θα γενώ η μαύρη με τα τούτονε τον κουζούλακα που κουκουλώθηκα. Κι είντ'άλλα θα μου ξελαρμίσεις μωρέ, με την κεφαλή που λαλείς;

-Εξελάρμισα ντα κιόλας!

-Είντα μου ξελάρμισες, μωρέ πάλι χαϊρέντε;

-Τη νύχτα που κοιμούσουνε κι εισιούντανε το σπίτι από το ρουχαλιτό σου, που δε μ'άφηκε να κλεισ'αμάτι, εκαβαλίκεψα τη γαϊδούρα και πετάχτηκα στσι Καλύβες κι ως έμπαίνα είδα τη γουρούνα τση Λεονόρας και την εξεκαζίκωσα και την επήρα, με τα δώδεκα γουρουνάκια τζη κι επήγα και την έδεσα στο τσαρούι των Καλυβών, στον Πλάτανο του Ξανάκη. Κι ύστερα τσή'κοψα την ορά τζη με το κλαδομάχαιρο, κι ελύσσαξ'η γουρούνα από τσι πόνους, εφωνιάζανε για υποστήριξη τση μάνας ντωνε και τα δώδεκα μικιά γουρουνάκια κι εξεσμιλώσανε τσι Καλυβιανούς πετεινούς, γαϊδάρους, χοίρους, σκύλους και διάνους απού τρώγανε τα λυσσακά ντώνε κι ούλο το χωριό βγήκε στσι ρούγκες κι ερώτα ο γεις τον άλλο:

-Είντα'ναι, μωρέ, τούτος ο μαλιχουλές; Πού βρεθήκανε τόσοινα χοίροι και ποιοί πεζεβέγκιδες τσι σφάζουνε τέθιοινα ώρα; Ως κι οι Τσιβαριανοί ξεσμιλωθήκανε και βλαστημούσαν τσι Καλυβιανούς για την τραβάντωνε. Κι ούλους, Καλυβιανούς, Τσιβαριανούς, τσι τρώγε η περιέργεια και μ'ούλη τη νύστα και το χαμουρητό, τζιριτούσανε στον Πλάτανο του Ξανάκη, να δούνε είντα δαίμονα παθάνε και λυσιάζανε μεσάνυχτα τόσοινα καλυ-

βιανοί χοίροι!

Εξύπνησε βέβαια από την τραβάνια κι η Λεονόρα, που ως είδε πως έλειπε από τ'αχούρι η γουρούνα με τα μικιά τζη, όφιδες την εξώσανε κι επήρε κι εκείνη μοναχή, χήρα γυναίκα νυχθιάτικα, τσι δρόμους για το τσαρούι. Κι εκεία την έπιασε νταμπλάς, να θωρεί τη γουρούνα τζη φαμελιακώς να στριγκλίζει σαν τη δαιμονισμένη. Τση'πε και το ζαβό τ'Ανεζινιό, που'κανε και το νεοκόρο στον Αγ'Αντώνη πως:

-Ευτοί, κακομάζαλη Λεονόρα, είναι οι δαιμονισμένοι χοίροι τω Γαδαρινώ, π'ακούσαμε το πρωί από το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον.

-Εγόοση μου, τση μαυροκακομοίρας κι είντα μ'ήβρε την έρημη στα καλά καθούμενα. Και πώς εβρέθηκε, Ανεζινιό, η γουρούνα μου στην Πλατέα;

-Ο δαίμονας που την εκυρίεψε, την αφηνίασε και εξεκαζικώθηκε κι επήρε τσι δρόμους κι οξαποπίσω και τα κοπέλια τζη κι όποιος την ήυρε θα την έδεσε στον πλάτανο.

-Κι είντα θα κάμω'δα, μη με κυριέψουνε κι εμένα τα δαιμόνια;

-Να φέρομε γρήγορα τον παπά να κάμει αφορεσμό των δαιμονικώ.

Κι επήγανε και γυρεύγανε τον παπά να τότε φέρουνε ν'αφορέσει, Μα η παπαδιά των είπε πως ήτονε φευγάτος με το πλοίο να πάει στ' Αγιονόρος προσκυνητής. Εσομαρώσανε τότες το μουλάρκι και το καρβαλικέψανε, ομπρός η Λεονόρα, στην καπούλα τ'Ανεζινιό κι επήγανε και βροντούσανε τον παπά-Ευλάμπιον, τ' Αρμενιανού παπά. Κι ευτός εσηκώθηκε και τσι ρώτα από το παραθύρι γονατιστός, με την κεφαλή μόνο να φαίνεται, γιατί'τονε ξεμπέτης και με τσι ποδαρές του σωβράκου ανασηκωμένες επειδή δεν ενταγιάντα την κάψα. Ίδιος ο Ούρτζος, η ασώματος κεφαλή

του πανηγυριού του Προφήτη Ηλία.

-Είντα θέλετε μωρέ'σεις και χτυπιέστε τέθιοινα ώρα ;

Και σαν άκουσε για τη γουρούνα και τ'άλλα κουροφέζαλα που τούλεγε η Λεονόρα, για να τσι ξεφορτωθεί εφώνιαξε μανισμένος και νυσταγμένος πως:

-Δεν είσαι τσ'ενορίας μου, Λεονόρα.

-Χριστός κι Απόστολος, παπά, δεν είμαι εγώ η δαιμονισμένη, η γουρούνα μου'ναι.

-Είπα σας πως δεν είστε στη δικαιοδοσία μου, κι αμέτε να με ξεφορτωθείτε νυχθιάτικα, είτε και των έκλεισε το παραθύρι, στ'ούργιες τσι νεραϊδοπαρμένες.

Εκαβαλικέψανε πάλι το μουλάρκι κι εγαϊρανε στσι Καλύβες να δούνε είντα κάνει η γουρούνα. Μαϊναρισμένη τήνε βρήκανε κι αναθαρρέψανε.

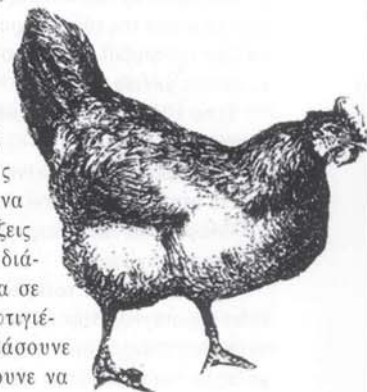
Είπε τότες τ'Ανεζινιό :

-Μη'μπανα'ναι μωρή Λεονόρα, μαθιασμένη η γουρούνα. Να πεταχτώ να φωνάξω την Μπογκιολιά να τήνε ξεμαθιάσει. Ηρθε κι η Μπογκιολιά η γητεύτρα με τα κορδόνια τζη, κι έπιασε κι εμέτρα τη γουρούνα, μουρμούριζε και τσι σολομωνικές τημ'αναφιλέ. Επέρνα όμως η ώρα, επαούριανε κι ο πόνος από το κόψιμο τ' οράς τ' οζού κι εκαταλάγιαξε. Εβοηθήξανε τότες καμπόσοι τη Λεονόρα να λαλήσει τη γουρούνα με τα μικιά σ'αχούρι του σπιθιού τζη.

-Δόξα σοι ο Θεός, είπε τότες η Λεονόρα κι έκαμε το σταυρό τζη, Κύριε των δυνάμεων, μεθ'ημών γενουό.

Ησυχάσανε η Λεονόρα κι οι Καλυβιανοί,μ'άγω δεν ησύχασα με τη γρα, που δεν έβαλε τη γλώσσα στο στόμα τζη, κι ούλη τη νύχτα μπαταλάιε, ώστενα που σηκώθηκα κι έβαλα τα στιβάνια και την γκιλότα μου, επήρα τον σβαρνά και τη χαρχάλα μου κι έφυγα για το λιόφυτο να ψάχνω για χογλιούς σκαλιστούς, να βάλω τη γυναίκα να τσι κάμει μπουμπουριστούς με ξίδι και ροζιμαρίνι. Έπιασα και δυό ατζοκώλους κι ένα κουκλοπετεινό. Μα ως εγύρισ'από το χωράφι, μ'αρχίνηξε πάλι τονεξάψαλμο η γρά :

-Δεσουπέρασε, μωρέ από το νού ζαβούλιακα, πως ανέ λαλείς τούτηνα τη τέχνη να σφάζεις και να κουτσοραδιάζεις γουρούνες θα σε μυριστούν οι ζαφτιγιέδες και θα σε πιάσουνε να σε τσελεκώσουνε να

Αποκαλυπτήρια μνημείου

ΜΕ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ και επισημότητα έγιναν στις 9 Αυγούστου τα αποκαλυπτήρια μνημείου, στο Καλαμίτσι Αμυγδαλί, για τους πεσόντες στους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες του έθνους. Οργανωτές η Νομαρχία Χανίων, ο Δήμος Γεωργιουπόλεως, η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου, ο Τοπικός Σύλλογος Καλαμιτσιανών και ο Σύλλογος Κλαμιτσιανών της Αθήνας.

Ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου και Πρόεδρος του Συλλόγου μας κ. Γιάννης Τερεζάκης ανέφερε τα εξής:

«Η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου παρευρίσκεται πάντα με χαρά σε όλες τις εκδηλώσεις συλλόγων μελών της. Ιδιαίτερη χαρά και τιμή όταν πρόκειται για εκδηλώσεις μνημεία αντίστασης στη λήθη και μνημεία αναφοράς της ίδιας της ιστορίας μας. Όπως έγραφε και ο συγγραφέας μου ιστορικός-λόγιος-και επαναστάτης αγωνιστής Καλίνικος Κριτοβουλίδης: η ιστορία είναι το ταμείο όλων των παρελθουσών πράξεων των ανθρώπων από την οποία χρεωστούν οι μεταγενέστεροι να διδάσκονται τα αξια μίσησής έργα, να αποφεύγουν τα φευκτά, και να διορθώνονται από τα λάθη και απειρισκείας των προγενεστέρων, δια να επιτυγχένω αυτοί καλύτερα εις τα επιχειρήματα των. (Αθήνα, Ιανουάριος 1859)

Νομίζω ότι το μήνυμα είναι σαφές και πάντα επίκαιρο θεωρώντας τα σημερινά αποκαλυπτήρια καταστάλαγμα αυτού του νοήματος. Σήμερα η Ομοσπονδία αισθάνεται ιδιαίτερα περήφανη που συνδιοργανώνει μαζί με το σύλλογο Καλαμιτσιανών της Αθήνας "Το Αμυγδαλί", αυτή την εκδήλωση σε συνεργασία βέβαια και με τη νομαρχία Χανίων που στήνει αυτό το μνημείο τιμής για τους συγγραφέας μου έπεσαν διαχρονικά στο βωμό του αγώνα για λευτεριά, για καλύτερες μέρες, θυσιάζοντας ότι πολυτιμότερο έχει ο άνθρωπος όπως την ίδια του τη ζωή. Ευρισκόμενοι σήμερα στο επικίνδυνο σταυροδρόμι της παγκοσμιοποίησης έχουμε υποχρέωση την αναγνώριση και το σεβασμό της θυσίας και την ανάγκη τέτοιων εκδηλώσεων ώστε να παραμείνουμε σαν λαός αναλλοίωτοι, διατηρώντας τη παράδοσή μας, την ιστορία μας και τον πολιτισμό μας. Θεράμα συγχαρητήρια λοιπόν στους Καλαμιτσιανούς

και ιδιαίτερα στο Πρόεδρο του πολιτιστικού συλλόγου των Αθηνών κ. Γιώργο Χριστοδουλάκη, του οποίου ιδέα και σκοπός ήταν η δημιουργία αυτού του μνημείου έτσι ώστε να αποδώσει στους προγόνους του χωριού του την απαιτούμενη τιμή, αναγνώριση και σεβασμό για ότι έκαναν.

“Αυτούς που πολεμήσανε ποτέ να μην ξεχνούμε γιατί θυσιάστησανε ελεύθεροι να ζούμε.”

Θα τους είμαστε όλοι ευγνώμονες, και για μας πάντα αθάνατοι.

Σας ευχαριστώ’

☞ συνέχεια από τη σ. 5

σε ρίξουνε στο χάπι, νάρθει νους στην κεφαλή σου την τροξή;

-Ψώματα, μωρή, μικιονούσα, ήταν ούλα τούτα που σ'αράδιασα κι εσύ τα χαύγεις σαν το μπούφο. Από τα ξυνόμουρα ήτανε βαμμένα τα χέρια μου, κι οί από τσι γουρούνες που σ'αφαξα.

Εμέρεψε τότες κι εγλυκόσαλισε, κι εγέλασε τ'αχειλι τζη. Ευχαριστήθηκε και με τσι χοχλιούς και το κνήγι που τσή'φερα, γιατί δεν είχε είναι να βάλει στο τσικάλι τρι μεσημέρι, παρά βλήτα μόνο και κολοκυθόφυλλα, που τά'χαμε μπεστίσει τα παντέρμα. Εβγαλε και μαρουβά από το παλιό βαρελάκι που τση τόδωκε προύκα ο πεθερός μου μαζί με την περβόλα στο' Αφουκλες. Κι εφάγαμε κι ήπιαμε μπέικα.

Είπα τζη κι ένα μαντιναδάκι να την ευχαριστήσω :

Πρώτο εις τα εργόχειρα εινο' καπουλοδέτης και πρώτο στα προσκέφαλα ο ειδικός σου μπέτης.

-Μωρέ σπουδαίος παραμυθιάς και μαντιναδολόγος μου γίνηκες.

Αγκαλιαστήκαμε τότες και φιληθήκαμε, σαν όντεν επρωτογνωριστήκαμε και κλεφτήκαμε κι ειδη κι έπαθε η πεθερά μου να μερέψει τον πεθερό να με δεχτεί για γαμπρό του εμένα τον «μορφονιό» ως μ'ήλεγε. Μα ως εγέννησε η γυναίκα την πρώτη μας θυγατέρα, εκουζουλαθήκε ο γέρος από την

χαράν του. Αφού έφαγνε κάθε μέρα τον πισινό των ορνίθω να βρει ποιά έχει τ'αβγό. Εκαβαλίκεψε τότες το γαϊδαρο κι ηροχούντανε από το μετόχι στο σπίτι μ'ένα καλάθι με την τοιμόγεννη όρθα, για να γεννήσει τ'αβγό να το φάει φρέσκο να δυναμώσει το γγονάκι του !

Μόνο να τελειώσω πλιά το γραμματάκι τούτο, που γίνηκε σαν το παραμύθι τσι Χαλιμάς και θάν'εμπέτιστες, αναγνώστη, να διαβάξεις.

**Φιλώ σας κατακούτελα
και την άλλη βότλα, με το καλό,
να ξανασιμώμε να ξανατροχαρίσομε.
Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ**

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

αναφιλέ = (τουρκ. nafile) = του κάκου
ατζόκωλος = (ατζ+κώλος) = μικρό πουλί των αγρών
αχάιρεντος = απρόκοπος
γαέρω = επιστρέφω
γλυκοσαλιζώ = γλυκοσαλιζομένο = πρόσχαρος
εγθή μου = αλιμονό μου
ζάβαλος = ζάβαλος (τουρκ. zavalli) = κακομοίρης, καχορίζικος
ζαφτιγιές = (τουρκ. zaptiyi) = χωροφύλακας
ζυγώνω = διώχνω, καταδιώκω
κακονίζικος = καχορίζικος
κακομάζαλος = κακότνης, καχορίματος, κακονίζικος
καπουλοδέτης = ζώνη του σαμαριού που περιβάλλει τα καπούλια του ζώου
κοντοβολώ = πλησιάζω

κουζουλόσ=τροξός. Κατά τον Κ.Κριτοβουλίδη = «αντί του άφρων. Θέλω τις να νουθετήσει έτερον, τον λέγεις «δεν είσαι τροξός»πράττων ή μη πράττων ταύτα, όταν ηθέλη να τον παρακαλέσει εις πράξιν ή να τον απατρέψει από κινδυνώδη επιχείρησιν.

Προφέρεται πολλάκις και επιτακτικώς επί του αυτού νοήματος «μωρέ κουζουλακα» διατί κάμνεις ή δεν κάμνεις τούτο ή εκείνο, επιμένων να τον προτρέπει ή να τον αποτρέπει.

κουκλοπετεινός= τσαλαπετεινός
λαλώ=μιλώ, συμπεριφέρομαι («ετοά που λαλείς θα σε πάρ' ο δαίμονας»)

μαϊνάρω=(ενετικό mainar) = γαληνεύω, καταπαύω
μανίζω=θυμώνω («εμάνισε και τον ασβόλωσε»)
μήμπανα= μήπως («μήμπανα θαρρείς, μωρέ, πως θα σε φοβηθώ»)

μπεστιζώ= (τουρκ. bezdim) = απηυδίζω («εμπέτισιά σε»)

μπέτης= στήθος
νταγιαντώ, νταγιαντίζω=αντέχω, υπομένω («δεν τήνε νταγιαντίζω»)

ξελαρμίζω=παρουσιάζω («είντα μου ξελαρμίζεις, μωρέ, πάλι!»)

ξεμπέτης= ξέστηθος («μη βγαίνεις, μωρέ ξεμπέτης στσι δρόμους»)

ξεσημλίζω=ξεσηκώνω, αφυπνίζω. Στην κυριολεκτική σημασία : αναγκάζω σμήνη μελισσών, σφιγγών κλπ. να διασκορπιστούν.

οζό= ζώο, έχνος
ούργιος=κλιούβιος, άμυαλος
παουριένω=καταπραύνω, απαλύνω

τζιριτώ=(τουρκ. cirid) γλακό, τρέχω(«τζιριτάτε στο σπίτι γιατί έρχεται μπόρα»)

τραβάγια=φασαρία
χαρχάλα=σφεντόνα με δίχληλη λαβή
χερικώνω=αρχίζω, βάνω πόστα σε κάποιον.

Επεράσαμε όμορφα...

ΜΙΑ ΠΟΛΥΩΡΑΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ πραγματοποιήσαν οι δύο σύλλογοι του χωριού μας την Δευτέρα 11 Αυγούστου με σημείο προορισμού την Σούγια. Όλοι ήμασταν εκεί! Χωριανοί και φίλοι, μικροί και μεγάλοι, μα πάνω απ' όλα Αρμενιανοί συγκεντρωθήκαμε νωρίς το πρωί, έξω απ' την εκκλησία του Αι Νικόλα όπου και μας περίμεναν δύο πούλμαν. Εδώ να πούμε ότι οι διοργανωτές της εκδρομής είχαν φροντίσει, ώστε να έχουμε μία γρήγορη και ασφαλή μεταφορά.

Η πρώτη μας στάση έγινε στο χωριό Πρασέ. Και για να γνωρίζουμε κάτι περισσότερο, ας αναφέρουμε ότι ο Πρασές είναι ορεινό δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Μουσούρων σε υψόμετρο 550 περίπου μέτρων με τρεις οικισμούς, τον Πρασέ, τη Χωστή και τα Νέα Ρούματα. Είναι ένα εύφορο ορεινό χωριό χαρακτηριστικό του οποίου είναι το πράσινο που διαθέτει λόγω της πολύ μεγάλης ποικιλίας διαφορετικών δέντρων που συναντάμε στο πέρασμά του.

Όπως πρωτοπήκαμε, λοιπόν, στο χωριό αντικρίσαμε απέναντι μας το μικρό φαράγγι του, το οποίο περιτοιχίζεται από ένα πανέμορφο πευκοδάσος. Εκεί απολαύσαμε και το πρωινό μας καφεδάκι, σε δύο γραφικά καφεεντάκια του χωριού αγναντεύοντας την θεά του τοπίου.

Ήπιαμε στην υγεία του Λευτέρη Τερεζάκη και του Λευτέρη Χαλβαδάκη που μας κέρασαν την τοικουδιά και τους ευχαριστούμε. Και φυσικά η παρέα μας ψυχαγωγήθηκε για άλλη μια φορά απ' τον πρόεδρο του συλλόγου μας Γιάννη Τερεζάκη ο οποίος με τα ανέκδοτά του πάντα μας κάνει να περνάμε καλά. Στη συνέχεια μέσα σε ένα ευχάριστο κλίμα και ενώ περάσαμε από πολλά χωριά τον Κάμπανο, τα Μαράλια, τη Μονή, από εκεί εύκολα κατεβήκαμε μέσω Μονής στην υπέροχη και εκτεταμένη παραλία της Σούγιας, μία απ' τις ωραιότερες, θαρρώ, της Νότιας Κρήτης.

Η Σούγια, είναι χτισμένη στα ερείπια της αρχαίας Συίας που άκμασε κυρίως στη Ρωμαϊκή και πρώτη Βυζαντινή περίοδο. Σώζονται ερείπια θολωτών τάφων και δεξαμενές νερού ρωμαϊκής εποχής, καθώς και μια παλαιохριστιανική βασιλική του 4ου μΧ. με περίφημα ψηφιδωτά. Κοντά και σε περίμετρο 3 γλμ. μπορεί κανείς να επισκεφθεί Βυζαντινές εκκλησίες του 11ου και 12ου αιώνα με αρκετά καλά διατηρημένες τοιχογραφίες όπως: Αγία Ειρήνη, Άγιος Νικόλαος κ.α., την αρχαία πόλη Λισσο, καθώς και το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης.

Σε λίγη ώρα εμφανίστηκε μπροστά μας η υπέροχη παραλία της Σούγιας! Λουσιμένη στο καλοκαιρινό φως, δεν είχε τίποτε να κρύψει και μας αποκαλύπτονταν γοητευτικά ανάμεσα στο πράσινο, στο γκριζό και στο γαλάζιο. Η

εικόνα της προκαλούσε την ματιά μας. Μερικές φορές, μάλιστα, σκέφτομαι, ότι αυτό ακριβώς, το θέλητρο της κρητικής γης και του ελληνικού τοπίου είναι τόσο μεγάλο που μοιάζει πολλές φορές να καταπίνει και την πιο κραυγαλέα κακογουστιά.

Έπειτα αφού ενημερωθήκαμε για την ώρα αναχώρησης κατεβήκαμε απ' τα λεωφορεία και κατευθυνθήκαμε προς την αμμονιά για να χαρούμε το μπάνιο μας στη καταγάλανη θάλασσα. Παρόλο που σαν παραλία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί απότομη, κυρίως για τα μικρά παιδιά, απολαύσαμε όσο τίποτα άλλο τα κρυστάλλινα νερά της σε σημείο που δε θέλαμε να βγούμε.

Μετά το μπάνιο, είχε φτάσει η ώρα του φαγητού. Το "κόμα" μας περίμενε! Έτσι λέγονταν η ταβέρνα που έλαβε χώρα το μεσημεριανό μας φαγοπότι! Ο σύλλογος και σε αυτό το σημείο, είχε κάνει σωστή επιλογή, αφού είχε συνεννοηθεί με το συγκεκριμένο μαγαζί για μια καλή εξυπηρέτηση. Φάγαμε και ήπιαμε με την ψυχή μας!

Αφού κάναμε και τη βόλτα μας κατά μήκος της παραλίας ήρθε η ώρα να πάρουμε το δρόμο της επιστροφής. Συνεπείστατοι όλοι στην ώρα μας ξεκινήσαμε και πάλι.

Η τελευταία στάση μας έγινε στο χωριό Κάντανο όπου και βγάλαμε την καθιερωμένη μας φωτογραφία μπροστά απ' το μνημείο των πεσόντων αγωνιστών κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Είναι εντυπωσιακό το πλήθος των ονομάτων που είναι καταγεγραμμένα στη πλάκα αυτού του μνημείου. Μετά λοιπόν και απ' το αναμνηστικό μας στιγμιότυπο, ευχαριστήκαμε δεόντως το απογευματινό μας καφεδάκι και γευτήκαμε το γλυκό βύσσινο του μαγαζιού το

οποίο ήταν υπέροχο. Η ώρα όμως είχε περάσει και έπρεπε να αναχωρήσουμε, γιατί θα μας έπιασε σε λίγο το βραδάκι.

Και η συνέχεια επί του λεωφορείου...

Κατά την διαδρομή, απολαύσαμε τα ανέκδοτα του κ. Γιώργου Νικητάκη γελώντας με την καρδιά μας! Επίσης, χαρήκαμε τον χορό του κ. Γιάννη Ορφανάκη που πάντοτε με την ζωντάνια του και το κέφι του, κλέβει την παράσταση! Και δε θα το πιστέψετε... Μέχρι και στο ραδιόφωνο έφτασε η αφεντιά μας! Οι αφιερώσεις στο σταθμό έγιναν απ' τον Μιγάλη Ορφανάκη και απ' τον Γιώργο Αβερράκη, σε όλους τους φίλους και συγχωριανούς που γυρίζαμε από Σούγια (όπως ακριβώς ανέφερε και ο εκφωνητής).

Η εκδρομή μας, όμως, δεν θα μπορούσε να λήξει, δίχως να ακούσουμε το ριζιτικό τραγούδι απ' το στόμα του παπα-Μανώλη. Η ψυχή σου αγαλλιάζει σε ένα τέτοιο άκουσμα!

Και έτσι η εκδρομή μας έφτασε στο τέλος της, όντας όλοι απόλυτα ικανοποιημένοι και ευχαριστημένοι!

Στο σημείο αυτό πρέπει να ευχαριστήσουμε θερμά, τους προέδρους των συλλόγων τον κ. Τερεζάκη Γιάννη και τον κ. Αβερράκη Γιώργο που συντέλεσαν στην επιτυχία αυτής της εκδρομής, αλλά και όλους όσους συμμετείχαν και έδωσαν ψυχή με την παρουσία τους.

Συγχωριανοί μου το ραντεβού μας ανανεώνεται για τον χρόνο!

Να 'στε όλοι καλά!

Και να μη ξεχνάτε: Γλεντάτε φίλοι τη ζωή, πίνετε, τραγουδάτε, τιμή που γεννηθήκατε στο χόμα όπου πατάτε!

Μαριάννα Γεωργίου Γαλανάκη

Θερινές εκδηλώσεις στους Αρμένους

Παράσταση Καραγκιόζη με το Νίκο Μπλαζάκη

Τους μικρούς του φίλους διασκέδασε με παράσταση Καραγκιόζη ο Σύλλογος Αρμενιανών «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» στις 7 Αυγούστου 2008. Στο προαύλιο της εκκλησίας της Παναγίας, οι μικροί Αρμενιανοί απόλασαν τους «Φίλους του θεάτρου Σκιών» τον κ. Νίκο Βλαζάκη, όποι για άλλη μία χρονιά κλήθηκε από το Σύλλογο για να χαρίσει το γέλιο στους μικρούς αλλά και στους μεγάλους που τα συνόδευαν.

Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων

Σάββατο 12 Ιουλίου 2008
Βραδιά πολιτισμού & δημιουργίας
Ταμπαχανιώτικα - Σμυρνείικα
 Γιάννης Μελαμπιανάκης (ούτι)
 Δήμητρα Λιγοφυχάκη (τραγούδι, κρουστά)
 Λάμπης Ξυλούρης (λαούτο, μπουλγαρί)
 Ζαχαρίας Σπυριδάκης (λύρα, τραγούδι)
 Δημήτρης Σιδέρης (λαούτο, τραγούδι)

ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ

Βραδιά πολιτισμού και δημιουργίας.

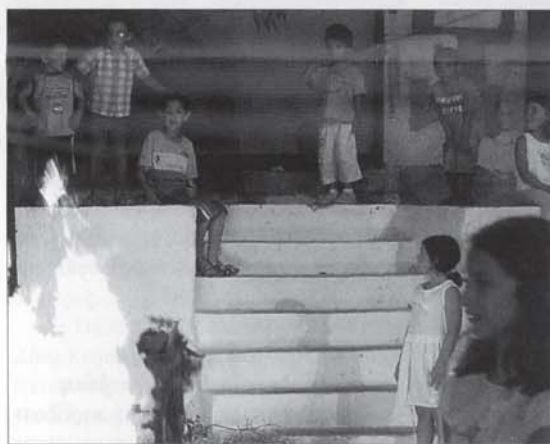
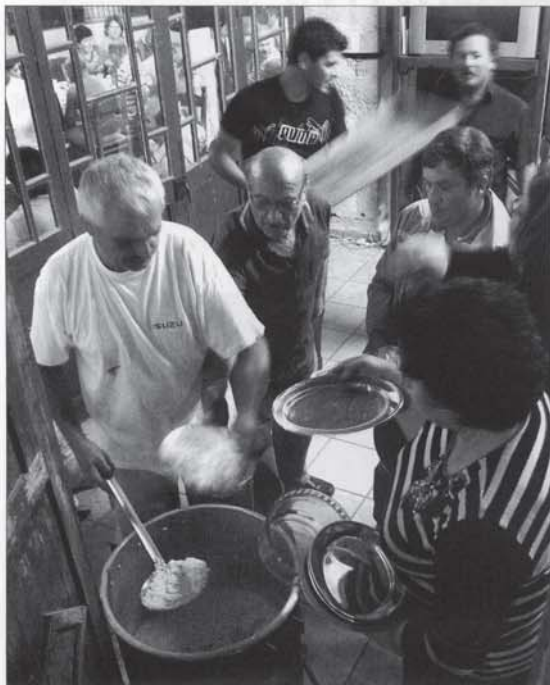
Βραδιά πολιτισμού και δημιουργίας διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων σε συνεργασία με τον «Τζιτζίκας». Η βραδιά περιλάμβανε Ταμπαχανιώτικα και Σμυρνείικα τραγούδια που τραγουδήσαν και έπαιξαν οι: Γιάννης Μελαμπιανάκης, ούτι, Δήμητρα Λιγοφυχάκη, τραγούδι, κρουστά, Λάμπης Ξυλούρης, λαούτο, μπουλγαρί, Ζαχαρίας Σπυριδάκης, λύρα, τραγούδι, Δημήτρης Σιδέρης, λαούτο, τραγούδι.

Επίσης είχε πλούσιο μενού με ορεκτικά, σαλάτα, βραστό και πιλάφι, χοιρινό, φρούτο, και κρασί.

Στη φωτογραφία, το Διοικητικό Συμβούλιο του Τοπικού Συλλόγου. Από αριστερά: ο Αλβανός Μιχαήλ, η Καλιβρετάκη Κατερίνα, η Καβρουλάκη Ζέτα, ο Λουράκης Ιωάννης, ο Χαλβαδάκης Βασίλης του Γεωργίου, ο Αβερκάκης Γιώργος, και ο Ευπολιτάκης Φώτης

Γιορτή Κλήδονα στους Αρμένους

Με μεγάλη συμμετοχή πραγματοποιήθηκε φέτος την Τρίτη 24 Ιουνίου 2008 το βράδυ, αναβίωση του έθιμου του κλήδονα από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αρμένων.

Μια γιορτή που λόγω της επιτυχίας της, -η συμμετοχή του κόσμου ξεπέρασε κάθε προσδοκία- ευχόμαστε να εξελιχθεί σε ένα πολιτιστικό θεσμό στις αρχές του καλοκαιριού στο χωριό μας.

Το γλέντι του Κλήδονα έγινε στην πλατεία του χωριού, όπου ο σύλλογος του χωριού και οι χωριανοί, με περισσή απλοχεριά φιλοξένησαν όλους τους παρευρισκόμενους άνοιξαν τον Κλήδονα, είπαν τις μαντινάδες τους, έκαψαν τον Μάη, άναψαν τη φωτιά του Αη Γιάννη και πέρασαν πάνω της για το καλό του χρόνου..

Το παραδοσιακό πιλάφι είχε την τιμητική του, με όσους το δοκίμασαν να λένε τα καλύτερα για τη γεύση του, τα σουβλάκια και η Κρητική μουσική από τους οργανοπαίτες Γαλανάκη Γιώργο, Κουρκουνάκη Γιώργο, Σκουλούδη Γιώργο ξεσήκωνε τον κόσμο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμενων για τη βραδιά του Κλήδονα στην πλατεία του χωριού ευχαριστεί:

- Τους χορηγούς της βραδιάς με τα δώρα τους: Υδραυλικά Εργαλεία Αβερκάκης Δημήτρης, Βρωνιάκης Ιωάννης, INKA Χανίων και το μέλος του Συμβουλίου του Παπαγιαννάκη Ιωάννη, Καβρουλάκη Ενάγγελο, είδη δώρων Καλλιβεράκη Κατερίνα, Μίνι Μάρκετ Καραβελάκη, Επαγγελματικοί Εξοπλισμοί Πατηνιωτάκης, Ανθοπωλείο "Εν κήπω" Μπολάκης Θρασύβουλος, Αντιπροσωπεία Αυτοκινήτων Φορτ. Φραντζεσκάκης, Καπριδιάκη Σταύρο, Ενορία Αρμενων, Στεφανάκη Κωνσταντίνο, Νικητάκη Χρήστο, Ορφανάκη Μιχαήλ (καφενείο).
- Τους οργανοπαίτες Γαλανάκη Γιώργο, Κουρκουνάκη Γιώργο, Σκουλούδη Γιώργο καθώς και τη "Νέα Τηλεόραση".

Το Α.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμενων

Προβολή ταινίας

Στις 13 Ιουλίου 2008, στον «Τζιτζικα» ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμενων σε συνεργασία με την Κινηματογραφική Ομάδα Χανίων παρουσίασαν την ταινία του Παντελή Βούλγαρη «Όλα είναι δρόμοι».

ΒΡΑΔΙΑ ΜΝΗΜΗΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟ ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗ

Βραδιά μνήμης αφιερωμένη στον αγωνιστή Καλλίνικο Κριτοβουλίδη πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 8 Αυγούστου 2008 στο χωριό μας, στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας της Κοίμησης της Θεοτόκου όπου βρίσκεται και το μνημείο του Καλ. Κριτοβουλίδη.

Αρχικά τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση από τον μητροπολίτη Κυθωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνό και στη συνέχεια οι ομιλητές αναφέρθηκαν στο έργο και τη ζωή του μεγάλου αυτού αγωνιστή της ελευθερίας.

“Ο Κυριακός Καλλίνικος Κριτοβουλίδης (1792-1868) υπήρξε μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της Κρήτης του περασμένου αιώνα μέλος της Φιλικής Εταιρείας, κορυφαίος ηγέτης της Επανάστασης, λόγιος και ιστορικός”. Με αυτά τα λόγια ο διακεκριμένος ιστοριοδίφης Χαράλαμπος Μπουρνάζος ξεκίνησε την ομιλία του, την οποία παραθέτουμε σε άλλη στήλη.

Ο πρόεδρος Αρμενιανών Αττικής “ο Κριτοβουλίδης” και της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκόρωνα κ. Γιάννης Τερεζάκης υπογράμμισε ότι “η εκδήλωση γίνεται για να τιμήσουμε τον συγχωριανό αγωνιστή Κριτοβουλίδη αλλά παράλληλα να τον γνωρίσουν οι νέοι αλλά και όσοι χωριανοί και μη να μάθουν το έργο την ιστορία και ποιος ήταν ο Καλλίνικος Κριτοβουλίδης”. Ο κ. Τερεζάκης τόνισε επίσης ότι “ο αγωνιστής Καλλίνικος Κριτοβουλίδης είναι πάντα επίκαιρος, γιατί άφησε ένα πλούσιο ιστορικό έργο με τα απομνημονεύματά του τα οποία χρησιμοποιούν πολλοί ιστορικοί σήμερα”.

Από τη μεριά του ο δήμαρχος Αρμένων κ. Πέτρος Βλαχάκης δήλωσε ότι “τιμούμε απόψε ένα δημότη των Αρμένων, ο οποίος διαδραμάτισε σπουδαίο έργο κατά την Επανάσταση του 1821» και στη συνέχεια αναφέρθηκε σε βιογραφικά στοιχεία του τιμώμενου..

Στις παρεμβάσεις του μεταξύ των άλλων ο δημοσιογράφος κ. Γιάννης Κριαράκης υπογράμμισε ότι “μέσα από τα γραπτά των 700 σελίδων που άφησε ο Καλλίνικος Κριτοβουλίδης, μπορεί κάποιος να μάθει να πληροφορηθεί, να εκτιμήσει και να αποτιμήσει τη θυσία των ανθρώπων που υπήρξαν πριν από εμάς. Αυτοί που έδωσαν ακόμα και τη ζωή τους για να είμαστε εμείς σήμερα ελεύθεροι και να απολαμβάνουμε το πολυτιμότερο αγαθό που έχει ο άνθρωπος”.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν ο βουλευτής Χανίων Χρήστος Μαρχογιαννάκης, ο βουλευτής Χανίων Μανούσος Βολουδάκης, ο πρώην βουλευτής Σήφης Μιχελογιάννης, οι δήμαρχοι Φρε και Κρουνερίδας κ. Γιαννούλης και Μαρχάκης, εκπρόσωποι της εκκλησίας και αρκετός κόσμος. Προς όλους τους παρευρισκόμενους μετά το τέλος της εκδήλωσης προσφέρθηκε παραδοσιακό κέρασμα στο χώρο που βρισκόταν η αποθήκη του Συνεταιρισμού και τώρα χρησιμοποιείται για πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Παραθέτουμε στη συνέχεια την ομιλία του Χαράλαμπος Μπουρνάζου στην εκδήλωση της 8ης Αυγούστου 2008.

140 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ - Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Αν θελήσουμε σ'ένα τρίπτυχο να συνοψίσουμε την προσωπικότητα και το έργο του Κριτοβουλίδη, αυτό θα ήταν : αέριος χαρακτήρας, επιφανής ηγέτης, σπουδαίος ιστορικός.

Να δούμε τί σημαίνουν τούτες οι τρεις φράσεις και να αποδείξουμε πως οι εγκωμιαστικοί αυτοί χαρακτηρισμοί δεν είναι καθόλου οι συνήθεις ρητορικές επετειακές και τοπικιστικές υπερβολές, αλλά ανταποκρίνονται απολύτως στην πραγματικότητα και έχουν αντίκρισμα βαρύ : είναι η ζωή και το έργο του Κριτοβουλίδη, που πιστοποιούν τις αρετές του τις πολλές και βεβαιώνουν ότι ο άνθρωπος τον οποίο τιμούμε απόψε μ'ετούτη την πάνδημο σύναξη μνήμης και τιμής, τίμησε αυτός πρώτος το χωριό του, το ηνσί του και την πατρίδα του, κατά τρόπο θαυμαστό και υποδειγματικό.

Τα βιογραφικά

Ας δούμε πρώτα πολύ περιληπτικά βέβαια, τα βιογραφικά του Κριτοβουλίδη.

Ο ήρωάς μας λοιπόν, γεννήθηκε στα Χανιά, η καταγωγή του όμως ήταν από τους Αρμένους. Η έγκυρη και αναμφισβήτητη ιστορική πηγή, απόπου τα πληροφορούμαστε αυτά, αναφέρει επί λέξει, ότι ο «Κυριακός Κριτοβουλίδης, εξ Αρμένων των Ιπποκορωνίων ορμώμενος, εγεννήθη εν Χανίοις το 1792». Ο πατέρας του δεν ήταν καθόλου αγνώστου ονόματος, όπως επανειλημμένα γράφτηκε από σοβαρούς, κατά τ'άλλα ιστορικούς. Ο πατέρας του λεγόταν Ιωάννης και αδέλφια του ήταν οι Αντώνιος, Γεώργιος, Ελένη, Αργυρώ και

Ο συγχωριανός μας ιστοριοδίφης Χαράλαμπος Μπουρνάζος, κύριος ομιλητής της εκδήλωσης.

Μαρία. Ο πατέρας και οι δύο αδελφές του σκοτώθηκαν από τους Τούρκους, το 1824, στα Βοθονάκια, πάνω από τον Φρε, ενώ ο ίδιος σώθηκε, ως εκ θαύματος, κυνηγημένος, ανεβασμένος και κρυμμένος στο φύλλωμα πυκνούφυλλου κυπαρισσιού.

Οικογένεια

Κριτοβουλίδη-Μαραγκουδάκη

Σύμφωνα με την προφορική παράδοση, ευρύτατα διαδεδομένη επίμονη και συγκεκριμένη για πρόσωπα και κτίσματα των Μαραγκουδιανών που τα συσχετίζει με τον Κριτοβουλίδη, μέλος της αρμενιανής οικογένειας των Κριτοβουλίδηδων ήταν κι ο ιστορικός. Ανεξάρτητα όμως από την

Από αριστερά, ο πρόεδρος Αρμενιανών Αττικής “ο Κριτοβουλίδης” και της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκόρωνα κ. Γιάννης Τερεζάκης, ο δημοσιογράφος κ. Γιάννης Κριαράκης, ο ιστοριοδίφης Χαράλαμπος Μπουρνάζος.

προφορική ιστορία, οι γραπτές πρωτογενείς και αναμφισβήτητες ιστορικές πηγές, μας οδηγούν στα εξής συμπεράσματα :

Ο Ιωάννης Κριτοβουλίδης, πατέρας του ιστορικού, μετόικησε από τους Αρμένους στα Χανιά, όπου γεννήθηκαν ο Κυριακός και τα πέντε άλλα παιδιά του. Ήταν οικονομικά ευκατάστατος, γεγονός που του επέτρεψε να μορφώσει τα τρία άρρενα παιδιά του, και να στείλει τον Κυριακό, που διακρινόταν για την ευφυΐα του, στην μακρινή Σμύρνη για ανώτερες σπουδές. Η αλλαγή του επωνύμου των Αρμενιανών Κριτοβουλίδηδων, σε εποχή μάλιστα που δεν ετηροούντο μητρώα, έγινε για λόγους αποπροσανατολισμού του κατακτητή, εξ αιτίας της δράσεως τους κατά την επαναστατική περίοδο. Το ίδιο είχε γίνει και με τις οικογένειες Μελισσηνών Χανίων, Ανδραδάκηδων Ακρωτηρίου.

Η εκπαίδευση του Κριτοβουλίδη

Στα Χανιά πρώτα, αρχίζει με διδασκαλία ανάγνωσης και γραφής «από παπά» ή «εγγράμματο μοναχό» σε μοναστήρι, όπως συνέβη και με άλλους διαπρεπείς Κρητικούς της εποχής (Μισαήλ Αποστολίδης, Βασίλειος Χάλης).

Ο Κριτοβουλίδης «μαθητεύει» μετά «εις το ελληνικόν σχολείον» Χανίων. Διδάσκαλοί του, όπως όλα τα στοιχεία δείχνουν, ήταν οι άριστοι παιδαγωγοί Ιάκωβος Περδικάρης και Ιάκωβος Μανολέσος. Κι έτσι όταν αναχωρεί για ανώτερες σπουδές στη Σμύρνη, διαθέτει ήδη μια γερή μέση παιδεία, η οποία του επιτρέπει να φοιτήσει στο περίφημο «Φιλολογικόν Γυμνάσιον» όπου δεσπόζουν δύο μεγάλες μορφές της ελληνικής ιστορίας και παιδείας, ο Κωνσταντίνος Κούμας και ο Κωνσταντίνος Οικονόμος, ιδρυτής του εκπαιδευτηρίου ο πρώτος, σχολάρχης του ο δεύτερος.

Το Γυμνάσιο είχε συσταθεί με προτροπή του Αδαμ.Κοραή το 1809, και είχε εξελιχθεί σε ίδρυμα πανεπιστημιακού επιπέδου και προπύργιο του νεοελληνικού Διαφωτισμού. Ενδεικτικό της ποιότητας και του εύρους της παιδείας την οποία παρέχει το Ίδρυμα, και, κατά συνέπεια, της σοβαρότητας της εκπαίδευσης του Κριτοβουλίδη, είναι και τα διδασκόμενα μαθήματα : Φιλοσοφία, Ελληνικά, Λατινικά, Αρχαιολογία, Ρητορική και θετικές επιστήμες : Φυσική, Χημεία, Μαθηματικά. Ο Κριτοβουλίδης μεταβαίνει κατόπιν στη Ρόδο όπου διδάσκει τώρα ο ίδιος «εις το κοινόν της Ρόδου ελληνικόν σχολείον».

Ο επαναστάτης Κριτοβουλίδης

Στη Σμύρνη είχε μνηθεί στη Φιλική εταιρία και με το ξέσπασμα της επαναστάσεως στην Κρήτη, εγκαταλείπει ασφάλεια, ησυχία, επάγγελμα και άριστες, λόγω της ιδιοφυΐας και των σπουδών του, προοπτικές σταδιοδρομίας και επιστρέφει στο νησί του, όπου ορίζεται από την επαναστατική Διοίκηση, συγγραμμάτης της Διοικήσεως αυτής, τον Νοέμβριο του 1821. Στη Συνέλευση των Αρμένων, τον Μάιο του 1822, συμμετείχε ως πληρεξούσιος Αποκορώνου, δηλωτικό κι αυτό

του πόσο ο ίδιος ένιωθε και πόσο οι άλλοι τον θεωρούσαν Αρμενιανό. Γνωστό είναι ότι η ιστορική τουτή Συνέλευση ψήφισε το «Πολίτευμα των Αρμένων» όπως διδάσκεται στη Συνταγματική Ιστορία, το πρώτο αυτό κρητικό σύνταγμα, το οποίο υπογράφεται και από τον «Διδάσκαλο Κυριακό Κριτοβουλίδη». Κατά το εξάμηνο που μεσολαβεί από την παύση του πρώτου διοικητή Αφεντούλιεφ μέχρι τον ερχομό του Μανόλη Τομπάζη, ο Κριτοβουλίδης διευθύνει το «Γραφείον Διοικήσεως». Με την άφιξη του Τομπάζη και την έναρξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων για εκκαθάριση των ισχυρών τουρκικών θυλάκων Κισάμου και Σελίνου (Ιούνιος 1823), ο Κριτοβουλίδης παίρνει ενεργό μέρος στις μάχες αυτές. Ως πληρεξούσιος Αποκορώνου συμμετέχει και στη Συνέλευση της Αρκούδαινας (τέλη Ιουνίου-αρχές Ιουλίου 1823) όπου και εκλέγεται Γενικός Γραμματέας «του Επαρχείου Αποκορώνου» στην ουσία όμως, όπως μαρτυρούν οι πηγές, ο Κριτοβουλίδης «εδιοίκει την Επαρχίαν». Γενικός Γραμματέας Αποκορώνου παρέμεινε ως τον Απρίλιο του 1824, ως το τέλος δηλαδή της πρώτης περιόδου (1821-1824) της Κρητικής Επανάστασεως.

Ο Κριτοβουλίδης διετέλεσε ακόμη γραμματέας συμπολεμιστής και σύμβουλος του θρυλικού καπετάνιου Σήφακα, στην κηδεία του οποίου εκφώνησε τον επικήδειο λόγο.

Στο Ναύπλιο. Φεύγοντας από την Κρήτη ο Κριτοβουλίδης μεταβαίνει στο Ναύπλιο, όπου εδρεύει η Ελληνική Διοίκησης, η οποία εκτιμώντας τα προσόντα, το ήθος και την ως τότε δράση του, τον τοποθετεί στο πολύ δύσκολο, λεπτό και απαιτητικό, λόγω των εμφυλίων αναθέσεων, Γραμματέα της Αστυνομίας. Δεν επαναπαύεται όμως στο υψηλό του αξίωμα αλλά ζητά και πετυχαίνει, μαζί με άλλους επιφανείς Κρητικούς να μεταβεί στο μέτωπο και να πολεμήσει πλάι στον Δημ.Υψηλάντη και τον Μακρυγιάννη στην περίφημη μάχη των Μύλων (13-6-1825), όπου η ήττα του Ιμπραήμ έκρινε την τύχη της επαναστάσεως στην Πελοπόννησο.

Επάνοδος στην Κρήτη δεύτερη επαναστατική περίοδος (1825-1830).

Αρχές Αυγούστου 1825 αναζωογονείται η κρητική επανάσταση με την κατάληψη των ισχυρών φρουριών Γραμβούσας και Κισάμου.

Η ελληνική κυβέρνηση διορίζει τότε τριμελή επιτροπή-Κριτοβουλίδης, Καλλέργης, Ζερβουδάκης- με την εντολή «να διοικείτε προσωρινώς τα της Κρήτης». Και όταν τον Ιανουάριο του 1828 ο Καποδίστριας αναλαμβάνει Κυβερνήτης της Ελλάδος τον επισκέπτεται στην Αίγινα ο Κριτοβουλίδης με τον Καλλέργη συνοδευόμενος από τον Αλέξ. Μαυροκορδάτο, για να τον συγχαρούν και να ζητήσουν ενισχύσεις για τον κρητικό αγώνα. Ο Καποδίστριας που άκουσε ευνοϊκά τα αιτήματά τους, διέταξε να σταλούν στην Κρήτη τρόφιμα, εφόδια και εφεδρικός στρατός. Το επόμενο έτος 1829, ο Κριτοβουλίδης εκλέγεται από τους αντιπροσώπους των επαρχιών, μέλος του Κρητικού Συμβουλίου, θέση στην οποία παραμένει μέχρι της 16ης Δεκεμβρίου 1830 που υποχρεώνεται με εντολή της ελληνικής κυβερνήσεως να εγκαταλείψει την Κρήτη μαζί με την άλλη ηγεσία του νησιού. Έχει ήδη αποφασισθεί με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου «ο καταδικασμός της Κρήτης» καθώς θρηνεί ο λαϊκός ποιητής, ο αποκλεισμός δηλαδή του νησιού από τα σύνορα του νέου ελληνικού κράτους. Κι αυτό την στιγμή που όλη η Κρήτη, εκτός των φρουριών, είχε απελευθερωθεί.

Ο Κριτοβουλίδης εκλέγεται τότε μέλος της «Επιτροπής Κρητών» η οποία επιφορτίζεται να καταβάλλει εκτός Κρήτης πλέον, κάθε φροντίδα για την μελλοντική τύχη του νησιού, την αποκατάσταση των Κρητών που μετανάστευσαν στην ελεύθερη Ελλάδα. «και δι'όλα όσα εις ενδεχομένους περιστάσεις ημπορούν να ακολουθήσουν», όπως διαβάζομε σε σχετικό κείμενο που μας διέσωσε ο ίδιος μαζί με τα άλλα έγγραφα των δραματικών εκείνων ημερών του 1830 - ένα απ'αυτά υπογράφεται «έν Καλύβαις Αποκορώνου την 14η Μαΐου 1830 εκ του Ελληνικού Στρατοπέδου».

Η χορωδία του καλλιτεχνικού ομίλου «Ο Αποκόρνας»

Ο Κριτοβουλίδης στο ελεύθερο ελληνικό κράτος.

Μετά τον τρωματισμό της κρητικής επαναστάσεως ο Κριτοβουλίδης καταφεύγει στο ελεύθερο ελληνικό κράτος όπου, όπως γράφει ο Νικόλαος Δραγούμης στις «Ιστορικές Αναμνήσεις» του, ελάχιστοι ήσαν οι μορφωμένοι κι απ' αυτούς ολίγιστοι διέθεταν επιστημονική παιδεία και ήσαν κατάλληλοι να στελεχώσουν τον ανύπαρκτο μηχανισμό του νεοσύστατου κράτους. Ετσι άνθρωποι όπως ο Κριτοβουλίδης ήταν πολύτιμοι και δυσεύρετοι.

Στις ιστορικές πηγές αυτής της περιόδου τον συναντάμε «πληρεξούσιον των παροίκων Κρητών» στην Εθνική Συνέλευση του Άργους το 1832. Από το έτος αυτό και ως το 1856 θα υπηρετήσει την ελεύθερη πατρίδα η οποία του εμπιστεύεται πολύ υψηλά, δύσκολα και ευαίσθητα αξιώματα.

Το συγγραφικό έργο του Κριτοβουλίδη, μεγάλο σε όγκο, πολυμερές και ανεκτίμητης αξίας σε περιεχόμενο, περιλαμβάνει πρωτίστως τα «Απομνημονεύματα» επίτευγμα εκ των οποίων άνευ της κρητικής ιστοριογραφίας της οποίας αποτελούν την απαρχή. Περιλαμβάνει ακόμη το «Παράρτημα εις τα Απομνημονεύματα», την βιογραφία «Βίος Βασιλείου Χάλη», την ιστορική μελέτη «Συνοπτική έκθεσις της διαγωγής των δεσποζόντων Τούρκων και της ηθικής καταστάσεως των Χριστιανών της Κρήτης προ της Επανάστασεως», και τα λαογραφικά κείμενα «Λέξεις, φράσεις, παροιμίες, τραγούδια και ήθη Κρητών». Εργο του Κριτοβουλίδη θεωρούνται και οι δύο «Φυλλάδες» του 1858.

Οι «Φυλλάδες» αυτές είναι δύο βιβλιαράκια τα οποία αποτελούν σημαντικά ιστορικά, θρησκευτικά και γλωσσικά μνημεία της εποχής. «Οι Φυλλάδες για τζοι Τούρκους τζη Κρήτης. Γραμμένες από το γέρω Κρητικό στα 1858», όπως επιγράφονται, έχουν συνταχθεί στην κρητική διάλεκτο και απευθύνονται στους Τουρκοκρητικούς, τους οποίους προσπαθούν να προσηλυτίσουν στον

Χριστιανισμό. Αμέσως μετά την έκδοσή της, η πρώτη «φυλλάδα» μεταφράστηκε στα Γαλλικά, δημοσιεύτηκε στον γαλλικό Τύπο και απέσπασε εγκωμιαστικά σχόλια από κορυφαίους Γάλλους διανοούμενους. Οι ελληνικές βιβλιογραφίες και βιβλιοκατάλογοι, αναγράφουν τον Κριτοβουλίδη ως συγγραφέα των «φυλλάδων» αυτών.

Τα λαογραφικά του Κριτοβουλίδη, η συλλογή του δηλαδή «Λέξεις, φράσεις...» την οποία αναφέραμε πριν στην εργογραφία του, δημοσιεύτηκαν σε τέσσερις συνέχειες στην «Εφημερίδα των Φιλομαθών», (τεύχη 537, 539, 540, 541 του 1864).

Η λαογραφική αυτή εργασία φανερώνει τον ιστορικό μας κι εδώ πρωτοπόρο, ταγμένο πάντα στην υπηρεσία της πατρίδας, που αντιμετώπιζε τότε τον κίνδυνο από τις θεωρίες του Φαλμεράγερ, οι οποίες απειλούσαν ν' αποδυναμώσουν τον πολύτιμο διεθνή φιλελληνισμό, παρουσιάζοντας τους σύγχρονους Έλληνες ως απογόνους των Σλαύων.

Επιστρατεύτηκαν τότε, μαζί με τους ιστορικούς της κλάσεως ενός Παπαρηγοπούλου, γλωσσολόγοι, φιλόλογοι και πρώτοι λαογράφοι προκειμένου ν' αποδείξουν τη συνέχεια -γλωσσική και πολιτισμική των Νεοελλήνων με τους μεγάλους προγόνους. Ας σημειωθεί ακόμη ότι η λαογραφική μέρμνα αποτελεί συστατικό του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, πνευματικού κινήματος το οποίο γαλουχεί φιλοσοφικά τον Κριτοβουλίδη.

Για τα «Απομνημονεύματα» ξανά.

Θα επανέλθω και θα επιμείνω λίγο περισσότερο στα «Απομνημονεύματα», το ιστοριογραφικό αυτό επίτευγμα, που, μαζί με το «Παράρτημά» τους εκτείνονται σε 740 πυκνοτυπωμένες σελίδες. Πρόκειται για συγγραφικό άθλο, αν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες υπό τις οποίες συντάχθηκαν και διαφυλάχθηκαν οι πηγές τους, συγγράφηκε και εκτυπώθηκε το έργο που κυκλοφόρησε το 1859. Τα «Απομνημονεύματα» εκτιμούνται και επαιούνται και πριν ακόμα κυκλοφορήσουν ως

βιβλίο, από κορυφαίους διανοούμενους της εποχής, όπως ήταν ο Νικόλαος Δραγούμης, ο σπουδαίος εκείνος μαίτρ της τέχνης του απομνημονεύματος και του πνευματώδους συγγραφικού ύφους. Ο Δραγούμης λοιπόν, εκδότης και διευθυντής του εγκυρότερου φιλολογικού και ιστορικού περιοδικού της εποχής, της «Πανδώρας» προδημοσίευσε στο τεύχος 208 του 1858 εκτενές απόσπασμα των «Απομνημονεύματων», προλογίζοντάς το με εγκωμιαστικά σχόλια και εικονογραφώντας το με δύο θαυμάσιες λιθογραφίες του χαράκτη Πλατύ. Κάθε Έλληνας, γράφει ο Δραγούμης, συναισθάνεται «οποίαν και οπόσην υπηρεσίαν προσφέρει εις το Έθνος ο συγγραφέας του βιβλίου τούτου». Γράφει κατόπιν, ότι θεωρεί τον εαυτόν του «ευτυχίσαντα», διότι διάβασε 15 τυπογραφικά δοκίμια των «Απομνημονεύματων», τα οποία και βαθμολογεί με βαθμό άριστα, γράφοντας μεταξύ άλλων επαίνων, ότι «δια της συγγραφής αυτής, νέοι, όχι ολίγοι αδάμαντες προστίθενται εις τον λαμπρόν στέφανον τιμής, τον οποίον απένεμε η Ευρώπη εις την υπέρ της ελευθερίας αγωνιζομένων Ελλάδα». Και είναι ίσως περιττό να προσθέσω εγώ, πως χωρίς το μνημειώδες έργο του Κριτοβουλίδη, όλ' αυτά τα διαμάντια που κοσμούν το λαμπρό στεφάνι δόξης και τιμής της πατρίδος, θα έμεναν κρυμμένα άγνωστα και ενταφιασμένα μαζί με τα κόκκαλα τα ιερά των θυσιασθέντων υπέρ βωμών και εστιών προγόνων Κρητών.

Ας σημειωθεί ότι τα «Απομνημονεύματα» των οποίων η ποιότητα, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα αναγνωρίζεται ομοθυμωσ, μεταφράζονται στα αγγλικά και εκδίδονται το 1864 στο Λονδίνο. Γεγονός πολύ σημαντικό, καθώς στις κρίσιμες για την Κρήτη εκείνες στιγμές, γνωστοποιούν κατά τρόπο αμερόληπτο και θερμό τον κρητικό αγώνα και επηρεάζουν ευμενώς για το Κρητικό Ζήτημα ηγέτες και λαούς, αφού κυκλοφορούν στην πρωτεύουσα της τότε κραταιάς Βρετανικής Αυτοκρατορίας, κέντρον λήψεως αποφάσεων καθοριστικών για τη μοίρα και την μελλοντική πορεία των εθνών της υψηλίου.

Το ήθος, η οικογενειακή και οικονομική κατάσταση του Κριτοβουλίδη.

Ο Κριτοβουλίδης, που δεν υπήρξε βέβαια καλόγερος, όπως γράφεται, ήταν παντρεμένος, γυναίκα του ήταν η Ταρσή με την οποία είχε αποκτήσει δύο παιδιά, τη Φαίδρα και τον Σοφοκλή. Στα τελευταία ιδίως χρόνια της ζωής του, γέρων και πένης, εξαιτίας της υποδειγματικής εντιμότητας και ανιδιοτέλειάς του, ζει όπως διαβάζομε σε έγγραφο του 1865 «εις αθλίαν κατάστασιν δια ευτελεστάτων πόρων». Για τούτο και ζητείται από την Πολιτεία να ενδιαφερθεί ενισχύοντάς τον οικονομικά. Τον άνθρωπο που θυσιάσε για την πατρίδα, εστία, περιουσία και λαμπρή επαγγελματική σταδιοδρομία. Τον ανώτερον αυτόν κρατικό λειτουργό που διαχειρίστηκε απέραντες «εθνικές γαίες». «Διορισθείς», γράφει ο αδέκαστος Εμμ. Αντωνιάδης, φίλος του Κοραή και εκδότης της δημοκρατικής εφημερίδας «Αθηνά», «διορισθείς εις διαφόρους οικονομικές υπηρεσίας, απέδειξε την

Αφιέρωμα

Στα 140 χρόνια από το θάνατο
του Καλλίνικου Κ. Κριτοβουλίδη

ΑΡΜΕΝΟΙ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
2008

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΜΕΝΙΑΝΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ "Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ"
- ΔΗΜΟΣ ΑΡΜΕΝΩΝ
- ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΩΝ
- ΤΟΠΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΜΕΝΩΝ
- ΕΝΟΡΙΑ ΑΡΜΕΝΩΝ

εντιμότητά του. Η Αίγινα, Ύδρα και άλλα μέρη είναι μάρτυρες της διαγωγής του καθώς και αυτή η επί των οικονομικών υπηρεσία». «Αφιέρωσε την ζωή του με την μεγαλύτερη αφιλοκέρδεια. Ποτέ δεν κατεχράσθη το υπουργήμα του, επειδή τί πράγμα είναι η κατάχρησις αγνοεί».

Η δημόσια και ιδιωτική ζωή του Κριτοβουλίδη αποτελεί μέγιστον μάθημα αρετής.

Και ο τραγικός επίλογος γράφεται στις 5 Ιουλίου 1868 στον τότε Μητροπολιτικό Ναό της Αγίας Ειρήνης Αθηνών, παρουσία των εναπομεινάντων συμπολεμιστών του, ιερών λειψάνων του κρητικού αγώνα οι οποίοι, όπως διαβάσαμε

στην αθηναϊκή εφημερίδα «Αλήθεια» της 15ης Ιουλίου 1868 «εξ απάντων των μερών της Κρήτης συνελθόντες το φέρετρό του περικυκλούσι». Τον αποχαιρετά τότε, κλαίγοντας με λυγμούς, ο φίλος του καθηγητής Νίκανδρος Ζανούβιος, εγκωμιάζοντας την φρόνηση, την καρτερία, την ανδρεία, την αγαθότητα κι εντιμότητά του.

Κυρίες και Κύριοι, ξαναδιαβάζοντας το κείμενο του μεγάλου προγόνου καθώς και τα ντοκουμέντα για τη ζωή του, προκειμένου να προετοιμαστώ για την αποψινή εκδήλωση, ερχόταν στη μνήμη μου μια φράση της Πηνελόπης Δέλτα, η οποία μελετώντας τα «Απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη και τις λοιπές ιστορικές πηγές, έγραψε γεμάτη θαυμασμό για τους αφιλοκέρδεις πατέρες της ελληνικής Ανεξαρτησίας πως: «δεν ήταν μόνο ήρωες αλλά και έμορφοι χαρακτήρες». Τέτοιους έμορφους χαρακτήρας υπήρξε ο Κριτοβουλίδης. Ο «σπουδαίος» και «μοναδικός» ιστορικός της κρητικής επαναστάσεως, όπως τον αποκαλεί ένας πολύ αρμόδιος και δίκαιος κριτής, ο ιστορικός ερευνητής, λογοτέχνης και εκδότης ντοκουμέντων του αγώνα, ο Γιάννης Βλαχογιάννης. Ο άνθρωπος που με το μεράκι και το δημιουργικό του πείσμα, έπεισε το 1914 τον Ελευθέριο Βενιζέλο να ιδρύσει τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και να περιώσει έτσι την ιστορική μνήμη και την εθνική τιμή.

Με την περισυλλογή, διαφύλαξη και έκδοση εγγράφων, όπως είναι, λόγου χάριν, η σχετική με το θέμα μας πολύτιμη επιστολή του Αντωνίου Κριτοβουλίδη του 1827 προς τον αδελφό του Κυριακό και άλλων ανεκτίμητων αξίας κειμένων, των οποίων, καθώς έγραφε ο Βλαχογιάν-

νης στο Υπόμνημά του στον Πρωθυπουργό, «η εγκατάλειψις, η φθορά και η εξακολουθούσα καταστροφή καταισχύνουν (κατατροπιάζουν) την Ελλάδα».

Και ο Κριτοβουλίδης, ο οποίος συλλέγοντας και φυλάγοντας στο σακούλι του, υπό αφάνταστα δυσμενείς πολεμικές συνθήκες τις ιστορικές πηγές έσωσε κι αυτός από την καταισχύνη την τιμή της Κρήτης, γράφοντας την Ιστορία της και διασώζοντας τα τεκμήρια του δεκάχρονου αιματηρού αγώνα των παιδιών της. Και είναι πράξη δικαιοσύνης και στοργής το ενδιαφέρον του έδειξε πρόσφατα δια του Γενικού Διευθυντού του κ. Παπαδάκη, το Εθνικό Ιδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος» να εκδώσει μόνο του ή σε συνεργασία με τον Σύλλογο «Κριτοβουλίδης», τα Απαντα Κριτοβουλίδη. Η πρόταση είναι βέβαια ιδιαίτερα τιμητική, δεδομένης της επιστημονικής εγκυρότητας και της εξέχουσας θέσης του Ιδρύματος στην πνευματική ζωή της Ελλάδος.

Διδάσκαλε, Κυριακέ Κριτοβουλίδη, όπως εσύ υπέγραφες τα κείμενα της Συνελεύσεως των Αρμενών, σ'ετούτα εδώ τα μέρη «Εν Αρμένιοις τη 21 Μαΐου 1822». Από τα ίδια ακριβώς μέρη τώρα κι εμείς, από τον αυλόγυρο της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, όπου ορκιστήκατε οι πληρεξούσιοι των αγωνιζομένων Κρητών, σου στέλνομε αυτού, εν ταις σκηναίς των δικαίων, παρά δήμον ονειρών, όπου αναπαύεσαι, μαζί με την ευγνωμοσύνη και την πεποίθησή μας, με τον στίχο του ποιητή:

*«τί νόημα για σένα έχει ο θάνατος ;
ή ζωντανός ή πεθαμένος, όμοια μιλείς και φέγγεις.»*

**Πρόταση για ονομασία
του 3ου Γυμνασίου Χανίων**

Τρίτη, 18 Μαρτίου 2008

Απόσπασμα από τα πρακτικά του σχολείου:

[...] Στα Χανιά και στο Γραφείο του 3ου Γυμνασίου σήμερα 13 Μαρτίου 2008 ημέρα Πέμπτη ο σύλλογος των καθηγητών συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση με θέμα "Ονομασία σχολείων". Ο Σύλλογος αφού έλαβε υπόψη του το υπ'αριθμ. 20521/Γ1/15-02-08 έγγραφο του ΥΠΕΠΘ προτείνει τα παρακάτω ονόματα για τη μετονομασία του σχολείου. Κατά πλειοψηφία προτάθηκε το όνομα "Κριτοβουλίδης Καλλίνικος". Συνδυάζει την πατριωτική και πνευματική δράση εντός και εκτός Κρήτης. Η επιλογή του ονόματος αυτού μπορεί να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να διερευνήσουν τις όψεις της προσωπικότητάς του και μέσα από αυτές να γνωρίσουν σημαντικές στιγμές της τοπικής ιστορίας. Το όνομά του φέρει παρακείμενη οδός του σχολείου. Δευτερευόντως προτάθηκαν τα ονόματα: Κονδυλάκης Ιωάννης - Σεφέρης Γιώργος - Θεοδωράκης Μίκης

Την παραπάνω πληροφορία αντήλασμε από την ιστοσελίδα του 3ου Γυμνασίου <http://3gym-chanion.chan.sch.gr/> τον Μάιο του 2008. Μια αξιέπαινη ιδέα των καθηγητών του 3ου Γυμνασίου Χανίων την οποία ο Σύλλογος, «ο Κριτοβουλίδης» θα πρέπει να υποστηρίξει και να συμπαρασταθεί.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

- Προσέφεραν στην Ενορία Αρμενών τα παρακάτω ποσά: Πολυχρονάκη Μαρία εις μνήμη του συζύγου της Ιωάννη 200 €
- Κοκογιαννάκη Αικατερίνη και τα τέκνα της Νεκτάριος, Ελένη, και Εμμανουήλ εις μνήμη του συζύγου και πατέρα Μιχαήλ 250 €
- Παναγιώτης Ψαρουδάκης αντί στεφάνου εις μνήμη της αδελφής του Ειρήνης Καλλιβρετάκη 50 €
- Μανώλης Καλλιβρετάκης εις μνήμη της μητέρας του 20 €
- Μπρατσόλη Ευαγγελία και ο γιός Βασίλης αντί στεφάνου εις μνήμη του συζύγου και πατέρα Βαγγέλη 200 €
- Πολυχρονάκη 200 €
- Ανώνυμος εις μνήμη Μιχαήλ Αβερκάκη, Ανδρέα, Στέφανο και Αναστασία Κουτσουπάκη 500 €
- Ανώνυμος για τις ανάγκες της ενορίας 50 €
- Παπαγιαννάκης Ιωάννης για αγορά ενός πεντάορτου 150 €
- Τερεζάκη Μαρία εις μνήμη Χριστού Τερεζάκη 300 €
- Χαιρετάκη Κατίνα για τις ανάγκες τις ενορίας 100 €
- Οι αδελφές Αργυρώ και Ελεονώρα Πελεκανάκη εις μνήμη του αδελφού τους Νίκου Πελεκανάκη και των εξαδέλφων τους Δημήτρη και Αρτέμη Τράκα 100 €
- Η οικογένεια του Δημήτρη Αβερκάκη προσέφερε τρεις τριάδες καθισμάτων στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου. Τους ενχαριστούμε

Σε διόρθωση των δωρεών που δημοσιεύτηκαν στο τεύχος 47 το σωστό είναι «η Ελένη Κουτσουπάκη Καλλιβρετάκη προσέφερε για τον ναό της Ευαγγελίστριας εις μνήμη του παιδιού της Κωνσταντίνου Καλλιβρετάκη προσέφερε το ποσό των 50 € και όχι το ποσό που εγράφη κατά λάθος 1200 € το οποίο προσφέρθηκε από την οικογένεια Στεφάνου Κουτσουπάκη».

Για την ενοριακή επιτροπή ο πρόεδρος, Παπά Μανώλης Νικοθακάκης

Αυτοί που φεύγουν...

Η «Ελευθερόπολις» εκφράζει τα θερμά της συλλυπητήρια σε όλους του συγγενείς των αποβιωσάντων συγχωριανών μας.

- Πέθανε στην Αθήνα στις 4 Ιουλίου του 2008 και ετάφη στις 5 Ιουλίου στο Νεκροταφείο του Περιστεριού ο **Δημήτρης Μ. Παπουτσάκης** ετών 81.
- Πέθανε στα Χανιά στις 9 Ιουλίου του 2008 και ετάφη στις 10 Ιουλίου στους Αρμένους ο **Ιωάννης Αντων. Λεκάκης** ετών 67. Ο Ιωάννης ήταν σύζυγος της Χρυσάνθης και πατέρας του Αντωνίου και του Νικολάου.
- Πέθανε και ετάφη στα Χανιά, στις 5 Ιουλίου του 2008 η **Άννα Κουρμούζη - Μπουρνάζου**, πλήρης ημερών.
- Πέθανε και ετάφη στους Αρμένους στις 29 Αυγούστου του 2008 η **Ευαγγελία Λουράκη** ετών 78. Η Ευαγγελία ήταν σύζυγος του Μανώλη, και μητέρα του Γιάννη.
- Πέθανε στις 12 Σεπτεμβρίου 2008 στους Αρμένους και ετάφη στο κοιμητήριο του Προφήτη Ηλία η **Κλειώ Σκανδάλη** του γένος Φρεσκάκη, ετών 77. Η Κλειώ ήταν σύζυγος του Αλέξανδρου και μητέρα της Πελαγίας και της Καλλιόπης.

Μνήμη Άννας Γ. Μπουρνάζου-Κουρμούζη

Πέθανε στις 4/7/2008 και εκηδεύθη την επόμενη ημέρα στο νεκροταφείο το Αγίου Λουκά Χανίων, όπου ο τάφος της οικογένειας, η Άννα Γ.Μπουρνάζου-Κουρμούζη.

Η αξεχάστη Άννα, που ήταν ωραία γυναίκα, όπως και όλα τα άλλα παιδιά του Γιώργου και της Αναστασίας Προεστάκη-Μπουρνάζου, έφυγε πλήρης ημερών, έχοντας ως την τελευταία στιγμή πλάι της την φροντίδα της αδελφής της Ελένης και των ανιψιών.

Αιωνία η μνήμη της.

Χ.Μπ.

Επιτάφιος αποχαιρετισμός

στον **Ζαχάρη Δ. Καβρουλάκη (1916-2008)**

Ένας ακόμη διαλεχτός κι αγαπημένος άνθρωπος της παλιάς φρουράς του χωριού, ο Ζαχάρης Δημ. Καβρουλάκης (1916-2008) έφυγε, στις 21 Αυγούστου 2008, για το ταξίδι που δεν έχει γυρισμό. Στην κηδεία του, η οποία έγινε στον Προφήτη Ηλία, τον αποχαιρέτησε, καταφανώς συγκινημένος, ο Χαράλαμπος Μπουρνάζος, το κείμενο της ομιλίας του οποίου παραθέτουμε πιο κάτω:

Ζαχάρη, ευγενικό, ήμερο κι ειρηνικό άνθρωπε του χωριού. Ήρθα κι εγώ να σ'αποχαιρέτησω και να σε ξεπροβοδίσω με την ευχή των παλιών μας, όταν κάποιος δικός του έφευγε για ταξίδι μακρινό :

Άμε Ζαχάρη στο καλό και στην καλή την ώρα κι οι δρόμοι σου να στρώνονται γαρούφαλα και ρόδα.

Γαρούφαλα και ρόδα αρμενιανά στέλνει και σ'εσένα Ζαχάρη το χωριό, να σου μοσχοβολούνε την ψυχή και να τη φτερουγίζουν σε περιβόλια, αυλές και γειτονιές αρμενιανές που σ'αγαπούσαν και τ'αγαπούσες, που δεν θα τις ξαναϊδέεις και δεν θα σε ξαναϊδούνε. Όπως δεν θα σε ξαναϊδούμε κι εμείς να κατεβαίνεις από την Απάνω Γειτονιά, με την γνώριμη περπατησιά και την καλοσυνάτη σου ματιά, να μας χαιρετάς και να μας συντροφεύεις, καθώς εισιγανέψαν οι καιροί, πάψανε κι οι γ'ανέμοι, πάψαν κι εσένα οι στράτες σου...

Χωριανοί και ξενομερίτες φίλοι που ήρθατε κι εσείς να τιμήσετε και ν'αποχαιρέτησετε έναν από τους ωραίους ανθρώπους της απερχόμενης

γενιάς.

Όλοι μας, νομίζω, έχουμε τούτη τη πικρή ώρα την αίσθηση πως, αποχαιρετώντας τον Ζαχάρη, αποχαιρετούμε μαζί κι έναν ολόκληρο κόσμο αξιών, μια γενιά ανθρώπων στρατευμένων στις ιδέες, την φιλοπονία, την φιλανθρωπία, τα Γράμματα και τον Πολιτισμό, που διακονήσανε με πάθος, έρωτα και μεράκι. «Και μ'εκείνη τη μέσα φλόγα, που ξεπηδούσε από τα μάτια τους και σε πυρπολούσε μέχρι τα κατάβραθα της ψυχής σου», καθώς έλεγα, αποχαιρετώντας τον παλιό μας φίλο, Ζαχάρη, τον Μάρκο Ντουκάκη.

Θέλω τώρα ν'απευθυνθώ στην Κατίνα, στα παιδιά και τ' αγγόνια του Ζαχάρη:

Ο σύντροφός σου Κατίνα, ο πατέρας και παππούς σας παιδιά, που τ' όνομά του σας κοσμεί και σας σημαδεύει με την αρετή και τις αρετές του τις πολλές, το ήθος και το κάλλος της μορφής και της ψυχής του, που σεεις του σταθήκατε η χαρά και η παρηγοριά στις δύσκολες ώρες της προχωρημένης ηλικίας και της κλονισμένης υγείας είστε τώρα, εσείς παιδιά μου, σ' ετούτες τις τραγικές ώρες, αχτίδα ελπίδας και παρηγοριάς στη μάνα, κι αποκούμπι της στη δοκιμασία και την οδύνη που περνά.

Ήθελα ακόμα, Ζαχάρη, να θυμίσω στο εκκλησίασμα τις τελευταίες μας συναντήσεις στην αυλή του σπιτιού μου, όπου μ' ανιστορούσες, με τον έναυλο και ηδύ λόγο σου, τα θησαυρίσματα της μνήμης σου που τα μετάγραφα κατόπιν στην εφημερίδα μας των Αρμενιανών, την «Ελευθερόπολι».

Μα τώρα κοντεύει η ώρα του ύστατου αποχαιρετισμού, αφού λίγες στιγμές απομένουν ώσπου ν' απαγγείλει ο ιεροψάλτης το φοβερό λόγο «δεύτε τελευταίον ασπασμόν» και να προσέλθω να προσκνηθούμε το καθαρό, το τίμιο μέτωπό σου, με τα σφραγισμένα για πάντα μάτια, που τον ανεξύπνητον ύπνο κοιμούνται, σ' αυτό το φέρετρο «που σου σκεπάζει της μορφής το μαραμένο κρίνο», καθώς έγραψαν ο ποιητής.

Ζαχάρη, χαιρε.

Γλυκιέ μου πατέρα, Ζαχάρη

Πάνε λίγες μέρες που έφυγες από κοντά μας, πολύ απλά και αθόρυβα χωρίς καλά-καλά να το καταλάβουμε. Πήγαμε στο νοσοκομείο για ένα μικρό «μπαλωματάκι» όπως σου λέγαμε, όμως η πληγή που είχε ανοίξει μέσα σου ήταν μεγάλη. Δεν γιατρευόταν όσο κι αν το προσπάθησαν οι γιατροί. Εσύ το ήξερες φαίνεται. Ήξερες πως η αντίστροφη μέτρηση είχε αρχίσει, αλλά είχες την ψυχική δύναμη να το περνάς μόνος σου και να μη μας το δείχνεις. Γι' αυτό παρόλο που σε βλέπαμε να αργοσβήνεις δεν μπορούσαμε -ίσως δε θέλαμε- να πιστέψουμε πως σε χάνουμε και μάλιστα τόσο γρήγορα. Σε πήραμε στο σπίτι κι εκεί προσπαθήσαμε να σε βοηθήσουμε με κάθε τρόπο να αναρρώσεις. Αλλά η μοίρα είχε άλλα σχέδια για σένα.

Πάντα ήθελες κάποιον να κάθεται δίπλα σου. Κι ενώ καθόμαστε κοντά σου εσύ έσβησες σαν το πουλάκι κι άφησες την τελευταία σου πνοή έτσι που κοιμόσουν. Ακόμη δεν πίστεψα πως σ' έχασα, πως δε θα σε ξαναδώ ποτέ. Έρχομαι στον τάφο σου και δε πιστεύω πως είσαι εκεί μέσα και δε με ακούς και δε με βλέπεις. Όλο νομίζω πως θα σε δω μπροστά μου. Δε θα φύγει ποτέ η φωνή σου από τ' αυτιά μου, που μέρα-νύχτα φώναζες "Πόπη κρύο νερό". Νιώθω απέραντη θλίψη που δε πρόλαβα να σε βοηθήσω να αναρρώσεις όπως πέρυσι.

Τα πόδια σου που γέμισαν κρυοπαγήματα στα βουνά της Αλβανίας, τα χέρια σου που μια ζωή έσκαβαν το χώμα για να μη μας λείψει τίποτα, όσο κι αν τα έτριψα με αλοιφές δεν δυνάμωσαν. Όμως δεν βαρυνγκώμησες και δεν παραπονέθηκες ποτέ. Αφέθηκες στις φροντίδες των νοσοκόμων και στις δικές μας με απίστευτη υπομονή και κατανόηση. Δεν μας κούρασες και δεν ταλαιπωρήθηκες πολύ. Μέσα σ' ένα μήνα τελείωσαν όλα. Και τώρα βλέπω το κρεβάτι σου άδειο, την καρτέλα σου, τη μπαστούνια σου κι όλα τα πράγματα που χρησιμοποιούσες κάθε μέρα και νομίζω ότι ζω ένα κακό όνειρο, που θα τελειώσει μόλις ξυπνήσω κι όλα θα γίνουν

όπως πριν. Άλλα όλα αυτά είναι μία αλήθεια πικρή, πολύ πικρή... σκληρή, οδυνηρή, ατελείωτη... Μία σκέψη μόνο με παρηγορεί, ότι εκεί που πας θα έχεις για παρέα τους αγαπημένους μου παππούδες και γιαγιάδες κι άλλους αγαπημένους νεκρούς. Σίγουρα θα ήρθε να σε συνοπάρει ένας άλλος αγαπημένος, που είσατε από παιδιά μαζί στο σχολείο. Μετά φαντάροι, στρατιώτες, αχώριστοι φίλοι και σύντεκνοι. Δεν πέρασε ούτε ένας χρόνος από τότε που τον έχασα κι αυτόν. Τον αγαπημένο μου νονό Μιχάλη Αβερχάκη. Πάντα θα είστε και οι δύο στην καρδιά μου.

Γλυκέ μου μπαμπά σου στέλνω το τελευταίο αντίο από την αγαπημένη σου γυναίκα, που παρά την αναπηρία της, δεν έφυγε στιγμή από κοντά σου, τόσο στο νοσοκομείο όσο και στο σπίτι. Από την άλλη σου κόρη, που ήταν κοντά σου σε όλες τις δύσκολες στιγμές που πέρασες κατά καιρούς. Από τα τέσσερα εγγόνια σου, που το καθένα χωριστά σου έδειχνε την αγάπη του και σε φρόντιζε όπως μπορούσε. Από το μικρό σου διεγγονο, που σου τραγουδούσε ξανά και ξανά το «Γελαστό παιδί», που ήθελες ν' ακούς.

Από εμένα που πάλεφα μάταια να σε ξαναδώ καλά... αντίο μπαμπά, καλό σου ταξίδι. Εκεί που δεν υπάρχουν πια πόνοι και πίκρες. Εμείς θα αισθανόμαστε την παρουσία σου πάντα δίπλα μας. Και θα είσαι στη καρδιά μας πάντα...

Η κόρη σου...

Ευχαριστήριο

Μέσα από τις στήλες της «Έλευθερόπολης», θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους τους συγγενείς, χωριανούς, φίλους κι όλο τον κόσμο που συμπαραστάθηκε στο πένθος μας και συνόδευσε τον πατέρα μου στην τελευταία του κατοικία.

Επίσης θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους κ. Μπάμπη Μπουρνάζο, κ. Λευτέρη Ηλιάκη, κ. Δημήτρη Πανηγυράκη και τονπαπά Μανώλη Νικολακάκη για το τελευταίο αντίο που του έστειλαν.

Πόπη Καβρουλάκη-Πανηγυράκη

Μνήμη Κλειώς Σκανδάλη

«Κυρία υπάρχουν άγγελοι;»

Άσπρα πυκνά μαλλιά, κοντοκουρεμένα πάντα, αλαβάστρινο δέρμα, καθαρά γκριζογάλανα μάτια και ένα χαμόγελο που έλεγε «αγαπώ».

Η Κλειώ. Την ήξερα από μωρό -φυσικό αφού ήταν μια από τις κολλητές της μαμάς μου. Την αγάπησα πριν ακόμα την γνωρίσω -κι αυτή και τις αδερφές της- μέσα από τις διηγήσεις της μητέρας μου.

«Οι φίλες μου», «αναιτραφήκαμε μαζί», «δύσκολα χρόνια τότε», «δεν υπάρχουν τέτοιες φίλες πια» «το Κλειουλιώ» «το Μαριάκι» «η Ρίτα», «ποτέ δεν έχουμε πει μια πικρή κουβέντα». Και μέσα από τις διηγήσεις της μαμάς, μέσα από τα γεμάτα στοργή λόγια της έμαθα την αξία της φιλίας, της πίστης, της εμπιστοσύνης, της αδελφικής αγάπης. Μιας αγάπης που καθρεφτιζόνταν στα βλέμματα όταν οι φίλες συναντιόντουσαν μετά από καιρό. Βλέπετε εμείς μέναμε Αθήνα. Μερικές φορές νομίζω ότι ζούσα μόνο για τα καλοκαίρια. Τα καλοκαίρια στους Αρμένους, τις βόλτες στα Χανιά. Με μια λέξη «μαγεία».

Η Κλειώ φυσικά ήταν εξαιρετική μαγείρισσα και νοικοκυρά -απ' αυτές τον παλιού καλού καιρού που έχουν μάλλον εκλείψει. Αυτό που λέμε «χρυσοχέρα». Το σπίτι της ανοιχτό, η αγχαλιά της το ίδιο. Μια αγχαλιά που θαρρείς έβαζε όλο τον κόσμο.

Η Κλειώ λάτρευε το σπιτικό της, τον άντρα της - «τρελός έρωτας» έλεγε η μαμά μου - και φυσικά τις δυο της κόρες, φίλες μου αγαπημένες.

Η Κλειώ είχε μια καλή κουβέντα για όλους, μια σοφή συμβουλή στα προβλήματα.

Όταν πρωτοήρθα στα Χανιά, μόνη, παντρεμένη πια, είχα την βεβαιότητα ότι αν και οι γονείς μου παρέμειναν στην Αθήνα δεν ήμουν μόνη. Υπήρχαν άνθρωποι να με στηρίζουν.

«Παιδί είσαι καλά;» και μόνο η χροιά της φωνής της στο τηλέφωνο ήταν αρκετή για να σου φτιάξει τη μέρα.

«Ει, Κυρία Μαριλένα, υπάρχουν άγγελοι;»

Η φωνή με έβγαλε από το ονειροπόλημα και με προσγέωσε στην πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που δεν είμαι σίγουρη ότι μ'αρέσει.

Η Κλειώ μας άφησε αθόρυβα πριν λίγες μέρες - βασανίστηκε, κουράστηκε, πάλεψε, υπέκλυψε. Την αποχαιρετήσαμε ένα ζεστό Σαββατιάτικο πρωινό του Σεπτεμβρη στο κοιμητήρι των Αρμένων.

«Ναι, παιδί μου είμαι σίγουρη ότι υπάρχουν. Είναι γύρω μας, ανάμεσά μας, κι εμείς πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί να τους αναγνωρίσουμε. Είναι εδώ για να μας βοηθήσουν. Για να κάνουν το φορτίο της ζωής μας λιγότερο δυσβάσταχτο.»

«Και πως θα τους γνωρίσουμε Κυρία;»

«Από το χαμόγελο, παιδί μου, από το χαμόγελό τους.»

Δεν ξέρω αν υπάρχει ζωή μετά θάνατον, δεν ξέρω αν υπάρχει κάποιο νόημα στην καθημερινότητά μας και τι γίνεται όταν «πεθαίνουμε». Ξέρω όμως ότι αν υπάρχουν άγγελοι, έχουν το χαμόγελο της Κλειώς.

Καλό ταξίδι, καλή μου.

ΜΑΡΙΑΕΝΑ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΚΟΥΤΣΟΥΠΑΚΗ

Ετήσιο μνημόσυνο Γιώργου Φρεσκάκη

Αγαπητοί συγχωριανοί, Σεβαστό εκκλησίασμα

Ένα χρόνο μετά το χαμό του συγχωριανού και νονού μου, Γιώργου Φρεσκάκη, η ενορία Αρμένων και ο σύλλογος των Αρμενιανών Αττικής αποφασίσαμε να κάνουμε το ετήσιο μνημόσυνό του εδώ. Ένα μνημόσυνο μνήμης και τιμής του Αρμενιανού που χάσαμε και δεν ήταν τυχαίος όπως λέμε. Άνθρωπος της παλιάς φρουράς μέλος φτωχής οικογένειας κατάφερε να φτάσει ψηλά επαγγελματικά και να διακριθεί. Ήταν μαζί με τ'άλλα για πολλά χρόνια ο πρόεδρος του συλλόγου μας στην Αθήνα, με επιτυχή θητεία και δραστηριότητα. Είχε διατελέσει ακόμα για πολλά χρόνια Αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου επί προεδρίας Γιάννη Λεντάρη, Αντιπρόεδρος επίσης επί πολλά χρόνια της Παγκρητίου Ενώσεως επί προεδρίας Ανδρέα Τσουδερού και Γιώργου Πρασιανάκη εκλεγμένος και με μεγάλο αριθμό ψήφων συνεπώς αποδεχτός από όλο το κρητικό στοιχείο της Αττικής. Διακεκριμένο και για πολλά χρόνια στέλεχος του ΟΤΕ σε οποιοδήποτε πόστο υπηρέτησε. Αντιπρόεδρος του Οργανισμού Ιπποδρομιών Ελλάδος, όπως επίσης και Πρόεδρος του Αθλητικού κέντρου Αγίου Κοσμάς. Άνθρωπος ανήσυχος για τα κοινά και ότι γινόταν γύρω του, άνθρωπος ήθους και προσφοράς με ευαισθησία στο φτωχό, στο κρητικό, στον οποιοδήποτε άλλο χρειάζοταν αληθινή βοήθεια. Ο Γιώργος ο Φρεσκάκης ήταν όχι μόνο μια διαφήμιση της Κρήτης αλλά και του χωριού του. Η επιτυχημένη οικογένεια που δημιούργησε, η προσωπικότητά του και γενικά όλοι οι τομείς που δραστηριοποιήθηκε είναι και οι λόγοι που μας κάνουν να τον τιμούμε σήμερα με τούτο το μνημόσυνο, και παράδειγμα για τους νεότερους. Είναι ένας από τους ανθρώπους που όταν φύγουν μας λείπουν πραγματικά, ένας φάρος και μια προσωπικότητα που έσβησε από τον Αποκόρωνα, για αυτό θα πω και πάλι αυτό που είπα πριν από ένα χρόνο στον αποχαιρετισμό μου «Πλάκα να μην βαροπατείς, αφού 'καμες το χρέος, και ο άνθρωπος που σκέπασες δεν ήταν τυχαίος». Τούτη την ώρα θα ευχηθώ και πάλι να είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει και να ξέρει ότι θα τον θυμόμαστε για πάντα. Εκφράζω τα ειλικρινή μου συλλυπητήρια όπως και όλο τον Δ.Σ. του συλλόγου στην οικογένειά του να κρατήσουν ανάμνηση τις αρχές του, ήδη ο γιος του ο Δημήτρης εκλέγεται και κομεί το Δ.Σ. της Κρητικής Εστίας στην Αθήνα με μεγάλη προσφορά και να την ευχαριστήσω που αποδέχθηκε την πρόταση του συλλόγου να τον τιμήσει με το σημερινό μνημόσυνο, όπως και την ενορία Αρμένων για την συνδιοργάνωση.

Τερεζάκης Γιάννης

Πρόεδρος Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου & Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ ΣΕ ΑΕΙ

Η Καλλιβεράκη Μαρία του Μιχάλη και της Άννας πέτυχε στο τμήμα Εκπαιδευτικών Μηχανολογίας της ΑΣΠΑΙΤΕ, στην Αθήνα.

Η Καθαράκου Φάνια του Γιάννη Καθαράκου και της Άντζελας Τερεζάκη, πέτυχε στο τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Κοτρωνάκης Χρήστος του Ιωάννη και της Μαρίας πέτυχε στο τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η Κουτσουπάκη Ελένη-Αναστασία του Παύλου και της Ντόλη πέτυχε στο τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο Ηράκλειο.

Ο Κουτσουπάκης Στέφανος του Παύλου και της Ντόλη πέτυχε στο τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής του ΤΕΙ Κρήτης στο Ρέθυμνο.

Ο Κρουσαλάκης Γιάννης του Γιώργου & της Μαρίας Τσιργιώτη πέτυχε στο τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Η Μαραγκουδάκη Χριστίνα του Ντίνου και της Μαρίας πέτυχε στο τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η Πατεράκη Δήμητρα του Μάρκου και της Πελαγίας πέτυχε στο τμήμα Λογιστικής του ΤΕΙ Κρήτης, στο Ηράκλειο.

Η Προεστάκη Βασιλική του Αντωνίου και της Ζαχαρένιας πέτυχε στο Παιδαγωγικό τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο.

Ο Τσατσαρώνης Σπύρος του Κώστα Τσατσαρώνη και της Άννας Κουρομιχελάκη, πέτυχε στο τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου.

Ο Τσιτσιρίδης Δημήτριος του Μανούσου και της Στέλλας πέτυχε στο τμήμα Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Χατζηκυριάκος Γιώργος του Κώστα και της Μαρίας, πέτυχε στο τμήμα Διοίκησης Μονάδων Υγείας του ΤΕΙ Αθηνών.

Στους επιτυχόντες, η «Ελευθερόπολις» και το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας εκφράζουμε τα θερμά συγχαρητήριά μας, ευχόμεστε καλές σπουδές, και πάντα επιτυχίες στη ζωή τους. Στους γονείς και συγγενείς ευχόμεστε να τους χαίρονται και να τους καμαρώνουν.

Δωρεές στο Σύλλογο

Ζαβραδινού Ελπίδα	20
Κουτσουπάκης Θεόδωρος	300
Αντωνάτος Μάκης	25
Τερεζάκης Αντώνιος	100
Φρατζεσκάκης Ιωάννης	50
Γαλανάκης Παντελής	50
Καλλιβεράκης Ελευθέριος	100
Φρεσκάκη Χριστίνη	20
Φρεσκάκη Χρυσούλα	20
Φρεσκάκης Χαράλαμπος	20
Γαλανάκη Αγγελία	50
Νικολάου Ευαγγελία	20

Εγκαινιάσθηκε το «Έθυρος»

Εγκαινιάσθηκε, στις 26 στον Πειραιά και στις 27 Σεπτεμβρίου, στη Σούδα το νέο πλοίο της ANEK, Ε/Γ-Ο/Γ "Έθυρος".

Όπως ανακοίνωσε η ANEK, το «Έθυρος», είναι ένα υπερσύγχρονο πλοίο σχεδιασμένο για να ανταποκρίνεται με μεγάλη επιτυχία στις απαιτήσεις και τις ανάγκες του σύγχρονου ταξιδιώτη.

Το πλοίο έχει μεταφορική ικανότητα 2.000 επιβατών, 110 φορτηγών οχημάτων ευρωπαϊκών διαστάσεων και 55 Ι.Χ. ή 650 Ι.Χ. σε τρία μεγάλης χωρητικότητας γκαράζ. Έχει μήκος και πλάτος 192 και 27 μέτρων αντίστοιχα, διαθέτει 850 κλίνες και αναπτύσσει υπηρεσιακή ταχύτητα 24 κόμβων, ενώ διακρίνεται για τους πρωτοποριακούς και λειτουργικούς κοινόχρηστους χώρους του.

Το «ΕΛΥΡΟΣ» δρομολογήθηκε στην γραμμή Πειραιά - Σούδα - Πειραιά αναβαθμίζοντας έτσι την ακτοπλοϊκή σύνδεση της Κρήτης με την Ηπειρωτική Ελλάδα.

ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

Οι παρακάτω μαντινάδες διακρίθηκαν σε διαγωνισμό που διοργάνωσαν ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Χανίων και ο Δήμος Σούδας με θέμα τη θάλασσα.

Να μπόρου θε μου τη ψυχή
να γράψει με μελάνι
σας δει φεγγάρι οντε βγει
στη θάλασσα σεργιάνι

Κοκοτσάκη - Μαντωνανάκη Ολυμπία
(Εύφημος μνεία)

Στην αγκαλιά της θάλασσας
θέτω όντε νυχτώσει,
ταξίδι κάνω στο όνειρο
μέχρι να ξημερώσει.

Καλιτσάκης Χρήστος
(Διάκριση).

Η "Ε" θέλοντας να είναι συνεπής ως προς το χρόνο έκδοσής της, ενημερώνει τους αγαπητούς συνεργάτες της ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 20/11/2008.

ΤΑΒΕΡΝΑ—ΨΗΣΤΑΡΙΑ
« ΤΣΟΥΚΟΣ »

Μανώλης
Τσικουδάκης ΑΡΜΕΝΟΙ-ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ

Διανομή κατ'οίκον ΤΗΛ 6972110181

Δωρεές στην εφημερίδα μας

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας.

Κοκογιαννάκης Μανώλης	50 €
Ξυπολιτάκης Φώτης	20 €
Φρεσκάκης Μανούσος	20 €
Χατζηκυριάκος Μανώλης	20 €
Ανώνυμος	20 €
Almond David	20 €
Κορνηλία Βιριράκη του Γεωργίου	50 €
Μαντωνανάκης Στέλιος	50 €
Μανατάκης Μανώλης	20 €
Γιανναράκης Μιχάλης	20 €
Μπουντάκης Τάκης	40 €
Μπουντάκης Γιάννης	50 €
Τερεζάκης Σπύρος	30 €
Βιριράκης Γεώργιος	20 €
Πριπάκης Παναγιώτης	25 €
Πριπάκη Πατούρακη-Ελισάβετ	25 €
Παπαδάκης Γιάννης του Μαθιού	20 €
Πολυχρονάκης Πολυχρόνης του Μιχ.	50€
Καλλιβεράκη Νικολάου Ευαγγελία	20 €
Αβέρκιος Δεωνάς	30 €
Πετράκη Χριστίνα	50 €
Μπουλιτσάκη Μαριάνθη	30 €
Πατνωιτάκη Σοφία	20 €
Πατούρακης Ευτύχης	20 €
Παπαδάκης Σπύρος	20 €
Ψωμάς Γεώργιος	50 €
Μαραγκουδάκης Ντίνος	20 €
Χελιουδάκη Αργυρώ	20 €
Γιανναράκης Μανώλης	20 €
Χαλβαδάκη Ευανθία	50 €
Ανώνυμος	50 €
Κουτσουπάκης Παύλος	50 €
Κουρομιχελάκη - Τσατσαρώνη Άννα	50 €
Σπανοχριστόδουλος Ηλίας	30 €
Φρεσκάκης Δημήτρης	30 €
Γιαπιτζάκη Ειρήνη	20 €
Βιριράκη Νικόλαος	20 €
Βιριράκη Κορνηλία του Νικολάου	20 €
Στυλιανομανωλάκης Νίκος	20€
Κουράκης Θόδωρος	30€
Ανδρουλιάκης Αλέξανδρος	50€
Χαριτάκη - Κόρκου Τέρψη	100€
Χαριτάκη - Ρούμψη Μαίρη	100€
Πανηγυράκη - Καβρουλιάκη Πόπη στη μνήμη του πατέρα της Ζαχάρη Καβρουλιάκη	100 €
Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.	

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακίρακις Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.

ΔΙΑΤΑΡΑΚΤΗ ΚΟΠΗ & ΔΙΑΤΡΗΣΗ
ΟΠΛΙΣΜΕΝΟΥ ΜΠΕΤΟΝ
ΠΕΤΡΑΣ & ΤΟΥΒΛΟΥ

ΧΑΛΒΑΔΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΑΡΜΕΝΟΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ
ΤΗΛ. 693 4912180